

ပျားဒီးနိုဒီအီလါ မိကျိန်, ကညီကျိန်,
ဆိပ်မန်လံန်ကျိန် ဒီးစပန်ကျိန်သ့လီ.

တၢ်စးထီၣ်စူးကါအီၤဖဲ လါစဲးပထ့ဘၢၣ်

2024

ဟံၢ်တူၤ လါအ့ၢ်ဖြ့ၣ် 30 သီ, 2025

မိၣ်န့ၣ်စိထံၣ်
တၢ်လူၤဒး
ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ

တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢတဖၣ်

mn DEPARTMENT OF
NATURAL RESOURCES

> mndnr.gov/hunting

ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤ
တၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်
သးဂဲၤအံၤ
#huntmn

ပှၤလူၤခးထိၣ်ဒ့ၣ်ထံတဖၣ်

ခါဆူညါပှၤဟးခးတၢ်ဖိတဖၣ် သန့ၤအသးလာၤန့ၤ လၢကဒိသဒါ ထံကျါတၢ်မူတၢ်မဲ
၈၁ၤသ့ၣ်ပြါလီၤသး ချ့သဒိးတဖၣ် အတၢ်ရၢလီၤသးန့ၣ်လီၤ... မၤလၢပှဲၤန့ၣ်မူဒါတက့ၢ်.

- ✓ မၤကဆဲၣ်ကဆီ ထံကျါတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်, တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ် ဒီးကဟံၣ်အိၣ်လၢ တၢ်ပိးတၢ်လီၤတၢ်စုကဝဲၤတဖၣ်, ချ့, တၢ်ကူတၢ်ကၤ, ထွံၣ် ဒီးသိလ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢအလီၤတက့ၢ်.
- ✓ မၤသးကွံာ်ထံခဲလၢ ချ့ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်အပူၤ ဒီးထူးထီၣ်ကွံာ် တၢ်မၤသးကွံာ်ထံနီၣ်ဆိုး (drain plug) ဖဲစိာ်ဆုၢ်တၢ်အခါတက့ၢ်.
- ✓ တချုးဟးခးတၢ်လၢ ထံလီၢ်ကဝီၤအဂၤတဖၣ်အပူၤအခါ, မၤယုထီ တၢ်ကိးမံၤ အစ့ၤကတၢ် 5 သီတက့ၢ်.

မၤလိသ့ၣ်ညါအါထီၣ်သးဖဲ (mndnr.gov/ais)

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

လဲးစ့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ.....	5
2024 တၢ်အခုအခါ မုၢ်နံၤတဖၣ် ဒီး တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တဖၣ်	6
ထီၣ်တၢ် အခုအခါတဖၣ်.....	7
သးစၢ် တၢ်ဟးခးတၢ်.....	8
စဲဟ့ၣ်ထီၣ်ဒိၣ် (Sandhill Crane).....	9
တၢ်ထၢဖိၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (HIP).....	10
တၢ်သံကွၢ် ဘၣ်ထွဲဒီး လဲးစ့ၣ်တဖၣ်.....	10
တၢ်သံကွၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢထီၣ်ရီၤတဖၣ်	12
တၢ်ဒုးအိၣ်ဒုးအီၤ ဒီး တၢ်အိၣ်ဘျး လီၤကဝီၤတဖၣ်လၢထီၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ်အဂီၢ်.....	16
မံၣ်နံၣ်စိထၣ် ထီၣ်ဒုၣ်ဒီးထီၣ်တၢ် လၢဟံၣ်ဃုာ်ဒီးအဂီၢ်တဖၣ်	18
ဒဲးခိးတၢ်တဖၣ် လၢပုၤခးတၢ်ဖိအတၢ်သ့ၣ်သးမးတဖၣ်အဂီၢ်	25
ကီၢ်စဲၣ်လီၤအိၣ်ကဒုတဖၣ် လၢအအိးထီၣ်သးလၢ တၢ်ဟးခးထီၣ်တၢ်အဂီၢ်.....	25
ကီၢ်စၢဖိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢတဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကျၢၢ်တံၢ်.....	28
တၢ်ခးတၢ် အဆၢကတီၢ်တဖၣ်.....	30

မံၣ်နံၣ်စိထၣ်ကီၢ်စဲၣ်ထီၣ်ဒုၣ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး

ကျိၣ်စ့တဖၣ်လၢတၢ်ဃုအီၤခီဖျိ မံၣ်နံၣ်စိထၣ်ကီၢ်စဲၣ်ထီၣ်ဒုၣ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးတဖၣ် အတၢ်ဆါတၢ်ပူၤန့ၣ် ဟ့ၣ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ် လၢာ်စ့ၤလၢ ထီၣ်ဒုၣ်ထံတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါအဂီၢ်, တၢ်ပၤတၢ်ဆၢ ဒီးတၢ်မူတၢ်မဲညီၣ်န့ၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီ, တၢ်အံၤမၤဂ့ၢ်ထီၣ် တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်လၢ ပုၤအိၣ်လၢကီၢ်စဲၣ်အပူၤ ဒီးထီၣ်ဒုၣ်ထံသုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

ထီၣ်ဒုၣ်ကဝီၤကံၢ်တၢ်ဂီၤခိၣ် ခီဖျိ Mark Kness, Albert Lea, Minnesota.

ထံယုၤလီၤ လံာ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကူ ခီဖျိ Ryan Hagerty, USFWS.

ဟီၣ်ခိၣ်မံၣ်သ့ၣ်ကူဂီၤ လံာ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကူ ခီဖျိ Minnesota DNR.

ထီၣ်ဒုၣ်ထံတၢ်ဂီၤတဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲ ထီၣ်ဒုၣ်ထံ အဂ့ၢ်အကျိၤတၢ်ဒုးန့ၣ် လံာ်ကဘျးပၤ ထီၣ်ဒုၣ်ထံတၢ်ဂီၤတဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲ ထီၣ်ဒုၣ်ထံ အဂ့ၢ်ကျိၤတၢ်ဒုးန့ၣ် လံာ် ကဘျးပၤ 18-23 အပူၤ ဘၣ်တၢ်တုၤအီၤလၢ (Richard LeMaster, Stackpole Books). www.stackpolebooks.com. တၢ်စူးကျိၤအီၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခွဲး.

တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤလံာ်အံၤ ဒီးန့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲတဖၣ် ခီဖျိ တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ စ့ဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. မံၣ်နံၣ်စိထၣ်ကီၢ်စဲၣ်ဒီးန့ၣ်တၢ်စုလီၤ ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဝဲကျိၤ တဆဲးလီၤအမံၤလၢ ပနံၣ်ပီးလီတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖဲမၤဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအီၤတဖၣ်အလီၤဘၣ်, ဒီးတ တူၢ်လီၤ တၢ်ဘၣ်ဟံးမူဟံးဒါ ဟဲအိၣ်ထီၣ်အသးလၢ တၢ်သ့ၣ်စ့ ပနံၣ်ပီးလီတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖဲမၤဆိၣ်ထွဲတဖၣ်အံၤ အပူၤဘၣ်.

* တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအေသီ လၢ 2024 အဂီၢ်

- ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအေ့အခါဆီ ပုၤခးတၢ်ဖိတဖၣ်တဘၣ်ဟးခးထီၣ်ဒုၣ်မံၤလၢ ဘုမံၤဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတၢ်ကတၢၢ်ဖျါဘုမံၤ ဖဲ White Earth တၢ်ဟ်လီၤဆီလီၤကဝီၤအဆၢတဖၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် ဘုမံၤဟီၣ်ကဝီၤ ဖဲလံးခွဲနီၣ်လီၤကဝီၤလၢတၢ်ဟ်လီၤဆီ (Leech Lake Reservation) လီၤကဝီၤအဆၢ တမံးလံာ်တတ် ဒ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢအအိးထီၣ်အသး လၢတၢ်လူၤခးတၢ်အဂီၢ် ဖဲထီၣ်ဒုၣ်မံၤအေ့အခါဆီအံၤအဆၢကတီၢ် တသ့ဘၣ် (စဲးပထုဘၣ် 1-5). လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါအဂီၢ်, ဆဲးကျိးဘၣ် White Earth Nation (whiteearth.com) မ့တမ့ၢ် လံးခွဲနီၣ် (Leech Lake) အိၣ်ကွဲးဝံၣ်ကရူၢ် (Band of Ojibwe) (www.llojibwe.org) တက့ၢ်.
- ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအေ့အခါဆီ ဒီးစဲးပထုဘၣ် ထီၣ်တၢ်အေ့အခါအံၤ ကစးထီၣ်သးဖဲ မ့ၢ်အိၣ်ဘုးန့ၢ် လါစဲးပထုဘၣ် 1 သီ လၢအမ့ၢ်ခါအဆိကတၢၢ်လၢ တၢ်အိးထီၣ်အီၤသ့ ဒ်ကီၢ်စၢဖျါ တၢ်မၤအတကျိၤအိၣ်ဝဲအသးန့ၢ်လီၤ.
- တၢ်တလိၣ်ဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ပျံလီၤလီၤဆီဆီ လၢတၢ်ကခးအိၣ် စဲးပထုဘၣ် ထီၣ်တၢ်အေ့အခါအံၤဘၣ်. ပုၤခးအိၣ်တၢ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်စိၣ်ယုာ်ဒဲးဝဲ တၢ်ခးလီၢ်ကွဲးတၢ်အလံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ပျံ, ကီၢ်စဲး ထီၣ်ဒုၣ်ထံတၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး, ကီၢ်စၢဖျါ ထီၣ်ဒုၣ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး, ဒီး HIP လံာ်တၢ်အုၣ်သးန့ၢ်လီၤ. အဘူးအလဲ ဒီးသးန့ၢ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်ဖဲကဘျးပၤ 5 အပူၤန့ၢ်လီၤ.
- လီမ့ၢ်ပီးလီထီၣ်ဒုၣ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး လၢကီၢ်စၢဖျါဟ့ၣ်ပျံလီၤအီၤအံၤ တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤသ့ ဖဲထီၣ်ဒုၣ်ထံ အေ့အခါကတီၢ် ဒီတကတီၢ်လၢန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤအံၤ တၢ်ကဆုၢ်အီၤဆူ ပုၤပုၤစူးကါတၢ်ဖိအအိၣ် ဖဲတၢ်ပံးကွဲး ထီၣ်ဒုၣ်ထံ အေ့အခါကတီၢ်ဝဲအလီၢ်ခဲန့ၢ်လီၤ.

ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အမၤစၢၤပုၤသးစၢ်လၢ ကဟးထီၣ်လၢ တၢ်ချၢတဖၣ်တက့ၢ်.

န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မၤဘျၢတၢ်ဆူ (No Child Left Inside) န့ၣ် ဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စ့ တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ တဖၣ်ဆူ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် လၢအမၤစၢၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကထံၣ်သ့ၣ်ညါကလၢာ်ဘၣ် ခိခိၣ်ပုၤလၢကျိၤ တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတဖၣ်လီၤ.

မၤလီၤသ့ၣ်ညါအါထီၣ်သး ဒီး ဟ့ၣ်မၤဘျၢတၢ် တနံၤအံၤတက့ၢ်-

mndnr.gov/kidsoutdoors

FAW_0056_2022

လဲးစ့တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤထီၣ်ရီၤ

ထံလီၤကီၢ်ဖိ ဒီးပုၤတမ့ၢ်ထံလီၤကီၢ်ဖိ ပုၤလူၤခးထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ လၢအသးအိၣ် 16 နံၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ဆူအဖီလၢတဖၣ် ကဘၣ်အိၣ် ဒီး လံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ပျဲလၢလၢတဖၣ်အကျါတခါန့ၣ်လီၤ - (တၢ်အပူၤတဖၣ် တပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်အလဲလၢအဟံၣ်ဖျိၣ်အါ ထီၣ်သးတဖၣ်ဘၣ်.)

အလဲ	လဲးစ့	သးနံၣ်
\$13.50	ပုၤသးပုၤ ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်လီၤကွဲး	65 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်
\$5	ပုၤသးစၢ် ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်လီၤကွဲး	16 နံၣ် ဒီး 17 နံၣ်
\$22	ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်လီၤကွဲး	18 နံၣ် ဆူ 64 နံၣ်
\$19	ထံလီၤကီၢ်ဖိ 72 နံၣ်ရံၣ် တၢ်လီၤကွဲး	18 နံၣ် ဆူ 64 နံၣ်
\$41	ထံလီၤကီၢ်ဖိ နီၢ်တဂၤ တၢ်လီၤကွဲးတဖၣ်	18 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်
\$57	ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်စူးဖျိၣ်လီၤသး တၢ်လီၤကွဲးတဖၣ်	18 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်
\$100	ထံလီၤကီၢ်ဖိ နီၢ်တဂၤ စူဖၢၣ် တၢ်လီၤကွဲးတဖၣ်	18 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်
\$126	ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်စူးဖျိၣ်လီၤသး စူဖၢၣ် တၢ်လီၤကွဲးတဖၣ်	18 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်
တၢ်အပူၤတဖၣ် ကလီၤဆီဝဲဒၣ် လၢသးနံၣ်လါအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ	ပုၤသးစၢ် တစိၤသး တၢ်လီၤကွဲး	
တၢ်အပူၤတဖၣ် ကလီၤဆီဝဲဒၣ် လၢသးနံၣ်လါအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ	ထံလီၤကီၢ်ဖိ တစိၤသး တၢ်လီၤကွဲးတဖၣ်	
\$5	ပုၤသးစၢ် တမ့ၢ်ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်လီၤကွဲး	16 နံၣ် ဒီး 17 နံၣ်
\$75	ပုၤတမ့ၢ်ထံလီၤကီၢ်ဖိ 72 နံၣ်ရံၣ် တၢ်လီၤကွဲး	18 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်
\$102	ပုၤတမ့ၢ်ထံလီၤကီၢ်ဖိ တၢ်လီၤကွဲး	18 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်

တကးဒီးဘၣ် -

- *** တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအသီ** — ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်ထီၣ်ဒ့ၣ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးတမံၤန့ၣ် လိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပုၤလၢအအိၣ် 16 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. လီၤမ့ၢ်ပီးလီၤထီၣ်ဒ့ၣ်တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး လၢကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤအံၤ တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤသ့ ဖဲတၢ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ ဒီး တကတီၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤအံၤ တၢ်ကဆုၤအီၤဆူ ပုၤပုၤစူးကါတဖၣ်အအိၣ် ဖဲတၢ်ပံးကွၢ် ထီၣ်ဒ့ၣ်မံၤအခုအခါကတီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.
- HIP လံာ်အုၣ်သး လိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ မ့တမ့ၢ် ထီၣ်သးလီၤသးကျဲ ပုၤခးတၢ်ဖိအိၣ်ဒီးလဲးစ့တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. (ကွၢ် HIP တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖဲ လံာ်ကဘျဲပုၤ 10 တက့ၢ်.)
- မံၣ်နံၣ်စိထၣ်ကီၢ်စဲၣ်ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးတမံၤန့ၣ် လိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ထံလီၤကီၢ်ဖိအသးအိၣ် 18 နံၣ် ဆူ 64 နံၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒီး ပုၤတမ့ၢ်ထံလီၤကီၢ်ဖိအသးအိၣ် 16 နံၣ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. 72-နံၣ်ရံၣ် လဲးစ့တဖၣ် ဟံဃုာ်ဒီး ကီၢ်စဲၣ်ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံတၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး \$7.50 အံၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခွဲးလၢ စဲဟ့ထီၣ်ဒ့ၣ်အဂီၢ် လိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကလံးစိးမုၢ်န့ၣ် ထီၣ်ဒ့ၣ် အခုအခါအဂီၢ် (ထံလီၤကီၢ်ဖိဒီးပုၤတမ့ၢ်ထံလီၤကီၢ်ဖိတဖၣ်) \$3.
- ပုၤလၢအလူၤခးထီၣ်ဒ့ၣ်ထံတဖၣ် လၢပနံၣ်တၢ်ကတၢ်လူၤခးတၢ်ထံလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤ လိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကအိၣ်ဒီးကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်ဒီးကီၢ်စဲၣ် ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံတၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးတၢ်တူၢ်လၢဟံကျါမံၤလၢဟံ, ဃုာ်ဒီး တၢ်လီၤကွဲးဖျိၣ်လဲးစ့တမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပျဲပူၤထံတမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဖဲမန့ၢ် ထီၣ်ဒ့ၣ်မဲလၢး (mallard) လၢပုၤဘျဲဒီးမန့ၢ်ဃုာ်အီၤတဖၣ်ခါန့ၣ်လီၤ.
- လဲးစ့တၢ်ပျဲပူၤတဖၣ် ကအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤကစၢ်, ပုၤမၤတၢ်လၢသးမုၢ်ပူၤ ဒီးပုၤအက့ၢ်ဂၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. လၢလဲးစ့တၢ်လိၣ်ဘၣ် အလၢအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်, ကွၢ် 2024 တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢဒီးတၢ်ဒီးထု တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢတဖၣ်တက့ၢ်.

2024 တၢ်အခုအခါ မုၢ်နံၤတဖၣ်

တၢ်ခးတၢ် အဆၢကတီၢ်တဖၣ်

တၢ်ခးတၢ်အဆၢကတီၢ် လၢ ဝဲဟ့ၣ်ထီၣ်ဒိၣ်, ထီၣ်ရဲ, ထီၣ်ဖြူၣ်ခဲး, ထီၣ်ဒုၣ်, ထီၣ်ဒုၣ်ထံခိး(ထ), ထီၣ်မူတၢ်ဟဲ, ထီၣ်ဒုၣ်မကဲစၢၣ် ဒီးထီၣ် တၢ်တဖၣ် အကီၢ်န့ၣ်မ့ၢ် 1/2 န့ၣ်ရံၣ် တချုးမုၢ်ဟဲထီၣ် ဒီးမုၢ်လီၤန့ၣ် လၢတၢ်ခးတၢ်အဆၢကတီၢ် ဒီတကတီၢ်လၢကံ (လၢတပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ဆၢတီၢ်ဖဲလၢ ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအဆၢကတီၢ် ဖဲတၢ်ခးထီၣ်ဒုၣ်မံၤအဆၢကတီၢ်အံၤ ကစးထီၣ်ဖဲမုၢ်ဟဲထီၣ်) န့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအခုအခါ (ကီၢ်စဲၣ်ဒီတဘျီ)

အကလုာ်	အခုအခါ မုၢ်နံၤတဖၣ်	တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံပနီၣ်
ဘလူးဝ (Blue-winged), ကြိဝ (Green-winged), ဒီး စုနမာၣ် (cinnamon)ထီၣ်ဒုၣ်မံၤ	ဝဲးပထုဘၣ် 1-5 သီ ကီၢ်စဲၣ် ဒီတဘျီ	6 ဘျီ (ဘလူးဝ, ကြိဝ, ဒီး စုနမာၣ် ထီၣ်ဒုၣ်မံၤ ခဲလၢဟံပနီၣ်)

တၢ်ခးတၢ်အဆၢကတီၢ်တဖၣ် - ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအခုအခါကတီၢ်အခါ လၢတၢ်ခးထီၣ်ဒုၣ်မံၤအကီၢ်မ့ၢ်ဝဲ မုၢ်ဟဲထီၣ်တုၤမုၢ်န့ၣ်လီၤ န့ၣ်လီၤ. တီၢ်နီၣ်လၢ တၢ်အံၤ လီၤဆီလီၤသးန့ၣ်ဒီး ထီၣ်ဒုၣ်ထံအခုအခါအဂုၤဂၤန့ၣ်လီၤ.

လဲးစ့ၣ်, တၢ်စီၤခိၣ်ကျိး, ဒီး HIP တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လၢထီၣ်တၢ်မံၤအခုအခါအကီၢ်န့ၣ် ဒ်သးသိးဒီးညီန့ၣ်ထီၣ်ဒုၣ်အခုအခါန့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအခုအခါဆိကတီၢ် တၢ်ဟးခးအိၣ်တၢ်အတၢ်ကြိယ

အခါ ထီၣ်ဒုၣ်မံၤအခုအခါဆိ ပုၤခးတၢ်ဖိတဖၣ်တဘျီတဘျီပုၤခးထီၣ်ဒုၣ်မံၤလၢ ဘုမံၤဟီၣ်ကစီၤလၢတၢ်ဟံပနီၣ်ထီၣ်အီၤလၢတၢ်ကထာ ပိၣ်ဘုမံၤ ဖဲ White Earth တၢ်ဟံလီၤဆီလီၤကစီၤအဆၢတဖၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် ဘုမံၤဟီၣ်ကစီၤ ဖဲလဲးခဲၣ်နီၣ်လီၤကစီၤလၢတၢ် ဟံလီၤဆီ (Leech Lake Reservation) လီၤကစီၤအဆၢ တမံးလံာ်တၢ် ဒ်တၢ်ဟံပနီၣ်ထီၣ်အီၤလၢအအိးထီၣ်အသး လၢတၢ်လူၤခးတၢ်အကီၢ် ဖဲထီၣ်ဒုၣ်မံၤအခုအခါဆိအံၤအဆၢကတီၢ် တသ့ဘၣ် (ဝဲးပထုဘၣ် 1-5). လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိးဆူညါအ ကီၢ်, ဆဲးကျိးဘၣ် White Earth Nation (whiteearth.com) မ့တမ့ၢ် လဲးခဲၣ်နီၣ် (Leech Lake) အိၣ်ကုးဝဲၣ် ကရူၢ် (Band of Ojibwe) တက့ၢ်. (www.llojibwe.org).

ထီၣ်ဒုၣ် ဒီး ထီၣ်ဒုၣ်ထံခူးတဖၣ်

ထီၣ်ဒုၣ်, ထီၣ်ဒုၣ်ထံခူး,ထီၣ်ဒုၣ်မကဲစၢၣ် (merganser), ထီၣ်မူတၢ်ဟဲ (moorhen) (ထီၣ်ကဲလနီၣ်-gallinule)	အခုအခါ မုၢ်နံၤတဖၣ်
ကလံးစိး ဟီၣ်ကကစီၤ	ဝဲးပထုဘၣ် 21 သီ - နီၣ်ဝဲဘၣ် 19 သီ
လီၤခဲၣ်သးဟီၣ်ကစီၤ	ဝဲးပထုဘၣ် 21 - 29 သီ, အိးကထီဘၣ် 5 သီ, နီၣ်ဝဲဘၣ် 24 သီ
ကလံးထံး ဟီၣ်ကစီၤ	ဝဲးပထုဘၣ် 21 - 29 သီ, အိးကထီဘၣ် 5 သီ, နီၣ်ဝဲဘၣ် 24 သီ

ထီၣ်ဒုၣ်-တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံပနီၣ် မ့ၢ် 6 ဘျီ တဘျီအါန့ၣ် ကယံၢ်မုၢ်တၢ်အကလုာ်လၢလၢအံၤဘၣ် - ထီၣ်ဒုၣ်မံၤ လၢ 4 ဘျီ, (မဲလၢးအမိာ် 2 ဘျီ), ထီၣ်ဒုၣ်ဝဲ 3 ဘျီ, ထီၣ်ဒုၣ်ရဲးဟဲး (redhead) 2 ဘျီ, ထီၣ်ဒုၣ်ခဲဘၢးစံးဘဲး (canvasback) 2 ဘျီ, ထီၣ်ဒုၣ်သူ 2 ဘျီ, ထီၣ်ဖူးထု (pintail) 1 ဘျီ.

ထီၣ်ဒုၣ်စခူး (scaup) တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤတနံၤတဘျီသ့ဝဲ ပၢ်တုၤအိးကထီဘၣ် 10 သီ, ထီၣ်ဒုၣ်စခူး တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤတနံၤ 2 ဘျီ ပၢ်တုၤတၢ်အခုအခါအံၤအကတၢ် လၢဟီၣ်ကစီၤတခါစ့ၣ်စ့ၣ်အပူၤ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟံပနီၣ်ထီၣ်အီၤန့ၣ် ပုၤဟံးန့ၢ် ထီၣ်ဒုၣ်တကလုာ် တုၤဆူ 6 ဘျီ ပၢ်တုၤတၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် တၢ်ဟံပနီၣ်ပွဲၤထီၣ်ဝဲတ စုသ့န့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်ဒုၣ်ထံခူး ဒီးထီၣ်ဒုၣ်မူတၢ်ဟဲ (ထီၣ်ကဲလနီၣ်) တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံပနီၣ် - တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံပနီၣ်မ့ၢ် 15 ဘျီ.

ထီၣ်ဒုၣ်မကဲစၢၣ် တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံပနီၣ် - တနံၤဘၣ်တနံၤ တၢ်ဟံပနီၣ်မ့ၢ် 5 ဘျီလီၤ, ဟူးဒဲးထီၣ်ဒုၣ်မကဲစၢၣ်န့ၣ် တ ဘျီအါန့ၣ် 2 ဘျီဘၣ်.

တၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် အတၢ်ဟံပနီၣ် လၢထီၣ်သ့လီၤသ့းကျဲးလၢကံအကီၢ်န့ၣ် အါန့ၢ်ဒီး တနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်ဟံပနီၣ် 3 စးန့ၣ်လီၤ.

ညီနီထိပ်တအေအခါ

အေအခါ မုဒ်နီတဖဉ်	အကလုာ်	တနံ့ဘဉ်တနံ့ တဟ်ပနီဉ်
ကလံးစိးဟီဉ်ကဝီ စဲးပထုဘဉ် 21 သီ - ဒံဉ်စဲးဘဉ် 21 သီ	ခဲနဒုဉ်ထီဉ်တ၊ ဝးဖြဲးတုးထီဉ်တ၊ ဩးထီဉ်တ (brant) စနီထီဉ်တ၊ ဘူစနီထီဉ်တ၊ ဒီးရီးစဲးထီဉ်တ (Ross's)	ခဲလဟ်ဟီဉ် 5 ဘဉ် 20
လီဉ်ခဉ်သးဟီဉ်ကဝီ စဲးပထုဘဉ် 21-29 သီ, အီးကထီဘဉ် 5 သီ, - ဒံဉ်စဲးဘဉ် 26 သီ	ခဲနဒုဉ်ထီဉ်တ၊ ဝးဖြဲးတုးထီဉ်တ၊ ဩးထီဉ်တ (brant) စနီထီဉ်တ၊ ဘူစနီထီဉ်တ၊ ဒီးရီးစဲးထီဉ်တ (Ross's)	ခဲလဟ်ဟီဉ် 5 ဘဉ် 20
ကလံးထဲးဟီဉ်ကဝီ စဲးပထုဘဉ် 21-29 သီ, အီးကထီဘဉ် 5 သီ, - ဒံဉ်စဲးဘဉ် 26 သီ	ခဲနဒုဉ်ထီဉ်တ၊ ဝးဖြဲးတုးထီဉ်တ၊ ဩးထီဉ်တ (brant) စနီထီဉ်တ၊ ဘူစနီထီဉ်တ၊ ဒီးရီးစဲးထီဉ်တ (Ross's)	ခဲလဟ်ဟီဉ် 5 ဘဉ် 20

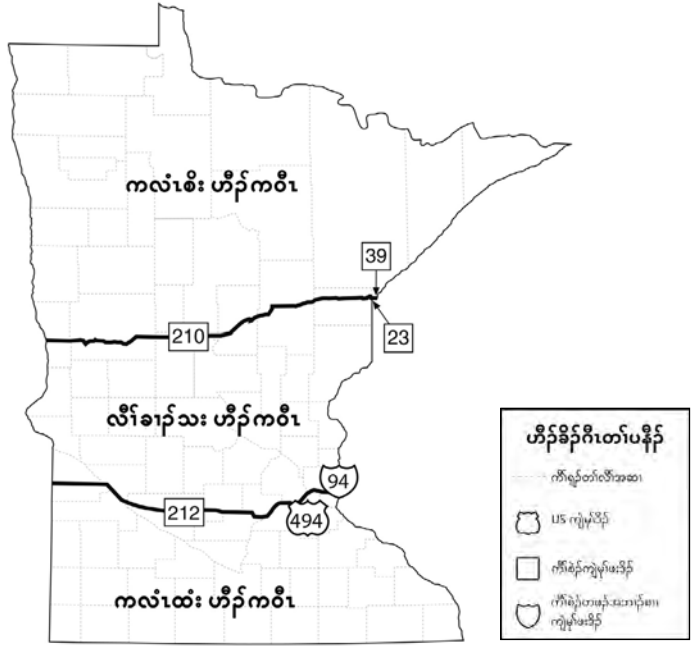
စဲးပထုဘဉ် ထီဉ်တအေအခါ (ကီဉ်စဲးဒိတဘဉ်)

အေအခါ မုဒ်နီတဖဉ်	အကလုာ်	တနံ့ဘဉ်တနံ့ တဟ်ပနီဉ်
စဲးပထုဘဉ် 1 - 15 သီ	ခဲနဒုဉ်ထီဉ်တ၊ ဝးဖြဲးတုးထီဉ်တ၊ ဩးထီဉ်တ (brant) စနီထီဉ်တ၊ ဘူစနီထီဉ်တ၊ ဒီးရီးစဲးထီဉ်တ (Ross's)	ခဲလဟ်ဟီဉ် 5 ဘဉ် 20

တၢ်လူၤခးတၢ်လၢထံဖီခိဉ် - ဖဲစဲးပထုဘဉ်ထီဉ်တအေအခါကတီၢ်အခါ, တၢ်လူၤခးတၢ်လၢထံဖီခိဉ်န့ဉ် အဖိးဒီးသဲစး လၢကီၢ်စဲးဒိတဘဉ်အပူၤလီၤ.

*တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအသီ — **လၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ပျဲလၢတၢ်လိဉ်ဘဉ်အီၤတဖဉ်** - တၢ်တလိဉ်ဘဉ် တၢ်ဟ့ၣ်ပျဲလီၤလီၤဆီဆီ လၢတၢ်ကခးအိဉ် စဲးပထုဘဉ် ထီဉ်တအေအခါအံၤဘဉ်. ပုၤခးအိဉ်တၢ်ဖိတဖဉ် ကဘဉ်စိဉ်ဃုာ်ဒီးဝဲ တၢ်ခးလိာ်ကွဲးတၢ်အလံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ပျဲ, ကီဉ်စဲး ထီဉ်ဒုဉ်ထံတၢ်ဂီၤခိဉ်ကျဲး, ကီဉ်စဲးထီဉ်ဒုဉ်တၢ်ဂီၤခိဉ်ကျဲး, ဒီး HIP လၢ်တၢ်အုဉ်သးန့ဉ်လီၤ. အဘူးအလဲ ဒီးသးန့ဉ်တၢ်လိဉ်ဘဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ အိဉ်ဖဲကဘျးပၤ 5 အပူၤန့ဉ်လီၤ.

တၢ်အေအခါညီနီ ထီဉ်ဒုဉ်ဒီးထီဉ်တဟီဉ်ကဝီတဖဉ်

ထိပ်သူးလီလီသူးကျအကတဖန်

အကလုာ်	အခုအခါ မုါ်နံးတဖန်	တနံးဘဉ်တနံး တါဟ်ပနီဉ်	တါဟ်းနုါ်ဒီးနုါ်ဘဉ်တါ တါဟ်ပနီဉ်
မိနုထီဉ်လွံာ်တဖန်	စဲးပထုဘဉ် 1 သီ - နီဉ်ဝုဘဉ် 29 သီ	15	45
ထီဉ်ဝုးဒီး (woodcock)	စဲးပထုဘဉ် 21 သီ - နီဉ်ဝုဘဉ် 4 သီ	3	9
ထီဉ်စိရုဉ် (Sora) ဒီးဘဉ်ကံ့နယဉ် ထီဉ်ရု (Virginia rail)	စဲးပထုဘဉ် 1 သီ - နီဉ်ဝုဘဉ် 4 သီ	25 ဘဉ် (ဟ်ဖီဉ်)	75 ဘဉ် (ဟ်ဖီဉ်)
ဒီးမဉ်ထီဉ်ဖြူဉ်ခွဲး (Common snipe) (ဝုလစဉ်အထီဉ် ဖြူဉ်ခွဲး -Wilson's)	စဲးပထုဘဉ် 1 သီ - နီဉ်ဝုဘဉ် 4 သီ	8	24
စဲးဟ့ဉ်ထီဉ်ဒိဉ် (Sandhill Crane) (ထဲဒဉ် စဲးဟ့ထီဉ်ဒိဉ်ဟီဉ်ကစီ)	စဲးပထုဘဉ် 14 သီ - အီးကထီဘဉ် 20 သီ	2	6

တါအခုအခါလီလီဆီလါတါမးနုါ်ထီဉ်လါလံာ်လု

တါဟ်းခးအိဉ်အဆါကတီာ်တဖန် - မုါ်ဝဲဖဲ တချုးမုါ်ဟ်ထီဉ် ဒီးမုါ်လီလီနုါ် 1/2 နုါ်ရံဉ်နုါ်လီလီ.

အကလုာ်	အခုအခါ မုါ်နံးတဖန်	တနံးဘဉ်တနံး တါဟ်ပနီဉ်	တါဟ်းနုါ်ဒီးနုါ်ဘဉ်တါ တါဟ်ပနီဉ်
ထီဉ်ဒုဉ်, ထီဉ်ဒုဉ်ထံခွဲး, ထီဉ်ဒုဉ်မစဲကဉ်, ထီဉ်မူတဉ်ဟဲ ဒီးထီဉ်တါ	ကလံးဖီးဟီဉ်ကစီ စဲးပထုဘဉ် 21 သီ - နီဉ်ဝုဘဉ် 19 သီ ဒံဉ်စဲဘဉ် 7 သီ - ယနုါ်အါရံ 20 သီ	3 ဘဉ်ဟ်ဖီဉ်	9 ဘဉ်ဟ်ဖီဉ်
ထီဉ်ဒုဉ်, ထီဉ်ဒုဉ်ထံခွဲး, ထီဉ်ဒုဉ်မစဲကဉ်, ထီဉ်မူတဉ်ဟဲ ဒီးထီဉ်တါ	ကလံးထဲးဒီးလီခဉ်သးဟီဉ်ကစီတဖန် စဲးပထုဘဉ် 21-29 သီ, အီးကထီဘဉ် 5 သီ - နီဉ်ဝုဘဉ် 24 သီ, ဒံဉ်စဲဘဉ် 7 သီ - ယနုါ်အါရံ 20 သီ	3 ဘဉ်ဟ်ဖီဉ်	9 ဘဉ်ဟ်ဖီဉ်
ထီဉ်ဝုးဒီး, ထီဉ်ရု, ထီဉ်လွံာ် ဒီးထီဉ်ဖြူဉ်ခွဲး	ကီာ်စဲဉ်ဒီတဘဉ် စဲးပထုဘဉ် 1 သီ - ဒံဉ်စဲဘဉ် 15 သီ	3 ဘဉ်ဟ်ဖီဉ်	9 ဘဉ်ဟ်ဖီဉ်

သးစါ တါလုးတါ

ဖဲစဲးပတုဘဉ် 7-8, 2024, ပုါလုးထီဉ်ဒုဉ်ထံ လါအသးအိဉ် 17 နံဉ်ဒီးဆူအဖီခိဉ်တဖန်, ဖဲပုါဒိဉ်တုဉ်ခိဉ်ပုါလုးတါမုါ် ပုါဟ်းခးတါတဂါ (18 နံဉ်ဒီးဆူအဖီခိဉ်) မုါ်လဲးယုာ်တါဒီးအီနုါ် မးနုါ်ဝဲ ထီဉ်ဒုဉ်, ထီဉ်တါ, ထီဉ်ဒုဉ်မကဲစဉ်, ထီဉ်ဒုဉ်ထံခွဲး ဒီး ထီဉ်မူတဉ်ဟဲတဖန် စးထီဉ်လါ တချုးမုါ်ဟ်ထီဉ် 1/2 နုါ်ရံဉ် ပါတုါ မုါ်နုါ်လီလီ သုဝဲနုါ်လီလီ.

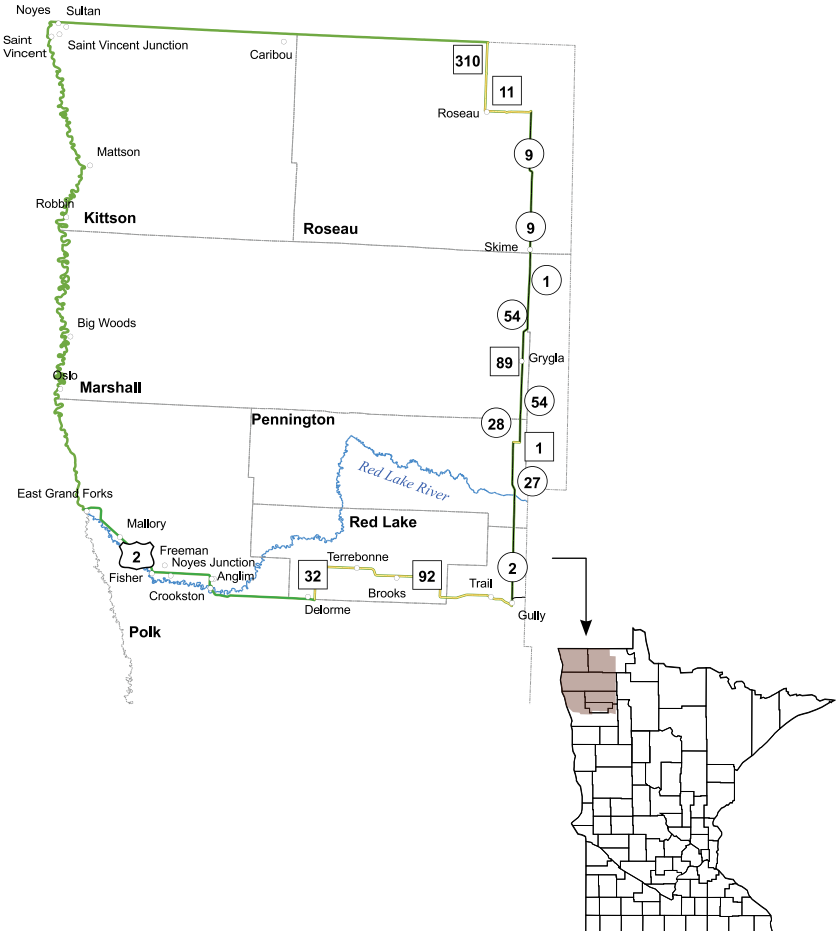
- တနံးဘဉ်တနံး တါဟ်ပနီဉ်တဖန်နုါ် ဒ်သီးသီးဒီး ညီနုါ် ထီဉ်ဒုဉ်ဒီးထီဉ်တါအခုအခါတဖန်လီလီ.
- ပုါလုးတါဖီလါအသးအိဉ် 13 နံဉ် ဆူ 17 နံဉ်တဖန်, ကဘဉ်အိဉ်ဒီး ကျီတါပုါဖျဲးဘဉ်ဘာလံာ်အုဉ်သး မုတမုါ် ပုါမးလီသုသးပုါဟ်းခးတါဖီတါတုါလီဟ်ကျါ (apprentice hunter validation) နုါ်လီလီ.
- သးစတါခးတါလဲးစုဉ် မုတမုါ် ကီာ်စဲဉ်ထီဉ်ဒုဉ်တါဂီါခိဉ်ကျး တဖန် တါတလီာ်ဘဉ်အီဘဉ် မုမုါ်တဒီ ပုါလုးတါဖီဖီအသး လါအိဉ် 16 နံဉ်အဖီခိဉ်တဖန် ကဘဉ်အိဉ်ဒီးကီာ်စဲဉ်ထီဉ်ဒုဉ် တါဂီါခိဉ်ကျးနုါ်လီလီ.
- တါလုးထီဉ်သူးလီလီသူးကျဲတါသိဉ်တါသီတါဘျါအဂုါဂဲလဲာ် တါစုးကျါအီနုါ်လီလီ.
- တညီဉ်အိဉ်ဒီးစဲးတဖန် (motorized decoys) အဖိးမံးသဲစ ပုါသးစါတါလုးတါ အဆါကတီာ်အါနုါ်လီလီ.

စဲဟ့ထိန်ဒိန် (SANDHILL CRANE) အခုအခါတဖန်

- လီင်ကဝီလါအအိထိန်သး - ထဲစဲဟ့ထိန်ဒိန်ဟိန်ကဝီမိ
- အခုအခါ မုန်နံတဖန် - စဲပတ့ဘျာန် 14 - အိးကထိဘျာန် 20
- တနံဘျာန်တနံ တင်ဟ်ပနီန် - စဲဟ့ထိန်ဒိန် 2 ဘျာန်
- တင်ခးတင်အခါကတီင်တဖန် - တချူးမုန်ဟဲထိန် 1/2 နှင်ရံပင် ပင်တု၊ မုန်နံလီ
- လဲးစုန် - တင်လီင်ကွဲမိ
- တင်ဂီဒိန်ကျးတဖန် - တလိန်ဘျာန်
- တင်ပျဲဟ့ခွဲး - တင်ပျဲဟ့ခွဲးလါ စဲဟ့ထိန်ဒိန်အဂီင် (\$3): ပုလူခးတင်ဖိခဲလင်
- တင်ကလိန်ဘျာန်တင်ခးအိန်တင်လါတအိန်ဒီးတင်အစုန်တဖန်

စဲဟ့ထိန်ဒိန် (Sandhill Crane)ဟိန်ကဝီ

တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (HARVEST INFORMATION PROGRAM - HIP)

တၢ်ဆူၤန့ၣ်လၢဒၣ်ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ မ့တမ့ၢ် ထီၣ်သးလီၤသးကျဲၤတဖၣ် (စဟ့ၤထီၣ်ဒ့ၣ်တဟံၣ်ဘၣ်) အခါ, နကဘၣ်မၤန့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤလၢ တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (HARVEST INFORMATION PROGRAM , HIP) ဒီဖျိစံးဆၢ “မ့ၢ်” ဖဲတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်လၢ မ့ၢ်န့ၣ်ညီၣ်လၢနကလူၤဒၣ် ထီၣ်သးလီၤသးကျဲၤတဖၣ် ဖဲန့ၣ်ပုၤ နတၢ်ဒၣ်ထီၣ်ဖိလိာ်ဖိဆၢဖိကီၤဖိဆံးကီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၢ်ကွဲၤတဖၣ်အလဲၤစ့ၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တခးဘၣ်ဆၢ, လၢခံတသီသီမး နစံးဆၢ “မ့ၢ်” သ့ဝဲဒံး ဒီဖျိ ဟံးန့ၣ် HIP လံာ်တူၢ်လီၢ်စ့တမံၤ ဖဲအံၣ်လဲၤထြီၣ်န့ၣ်လဲၤစ့ၣ်တၢ်ဆါတၢ်ပုၤအလီၢ်အကျဲၤတခါလၢလၢ လၢအိၣ်လဲ မ့တမ့ၢ် လၢလီၢ်တဲစီန့ၣ်လီၤ. တၢ်လူၤဟံၣ်မၤထွဲတၢ်အလံာ်အုၣ်သး တၢ်ကဟံၣ်ဖျါအီၤလၢနလဲၤစ့ၣ်အလီၤ ဒ် “HIP Certified” စူ ဒီးနကဘၣ်စီၢ်အီၤဖဲန့ၣ်လၢဒၣ်ထီၣ်သးလီၤသးကျဲၤတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအသိ HIP လဲၣ်?

တၢ်စူးကါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်အီၤလၢ HIP, DNR ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံတၢ်မူပီၤညါ ပုၤသ့ပုၤဘၣ်တဖၣ် ဒီး U.S ညၣ်ဒီး တၢ်မံၤလၢဝဲၤကျိၤ (USFWS) ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ထီၣ်သးလီၤသးကျဲၤတဖၣ်အနီၣ်ဂံၢ်တၢ်ဒွဲးတယာ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤန့ၣ်အီၤ လၢထံကီၢ်ဒီတဘၣ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကျိၤတၢ်ပူၤဖျဲးဘၣ်ဘၢလံာ်အုၣ်သး

ပုၤလၢအအိၣ်ဖျိၣ်လၢ လါဒိၣ်စဲဘၣ် 31, 1979 အလီၢ်ခဲကိးဂၤ ကဘၣ်အိၣ်ဒီးကျိၤတၢ်ပူၤဖျဲးဘၣ်ဘၢလံာ်အုၣ်သး, ပုၤမၤလိသ့သးပုၤဟးခးတၢ်ဖိတၢ်တူၢ်လီၢ်ဟံၣ်ကျါ, အပူၤကွဲၣ်တၢ်လူၤဒၣ်တၢ်လဲၤစ့ၣ်တမံၤ ဃုာ်ဒီးကျိၤတၢ်ပူၤဖျဲးဘၣ်ဘၢနီၣ်ထီၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အုၣ်သးအဂၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤလၢပုၤပုၤလူၤဒၣ်တၢ်ဖိတၢ်ပူၤဖျဲးဘၣ်ဘၢတၢ်မၤလိ ဒ်သိးကမၤန့ၣ်လဲၤစ့ၣ်တမံၤ လၢကမၤန့ၣ်တၢ်မံၤလံာ်တဖၣ် လၢကျိၤတဖၣ် လၢမံၣ်န့ၣ်စိထံအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးလဲၤစ့ၣ်တဖၣ်

မ့ၢ်ယကဘၣ်လဲၤပူၤ လဲၤစ့ၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးဖဲလဲၣ်

မံၣ်န့ၣ်စိထံ တၢ်စူလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဝဲၤကျိၤ ဟ့ၣ်လီၤဝဲ လဲၤစ့ၣ်တဖၣ် ဆူ တၢ်လီၢ်ကွဲၤပနံၣ်ကျးတဖၣ် လၢမံၣ်န့ၣ်စိထံသကုၤဆးဒးန့ၣ်လီၤ-တၢ်ဟးခးတၢ်ဒီးတၢ်တဲၣ်ညီၣ်ပနံၣ်တၢ်လိၣ်တၢ်လဲၤကျးတဖၣ် ဒီးခၢၣ်စးကျးဖိတနီၤလၢစူၤလီၤတၢ်အပူၤ.

*အသိ- ပုၤဒၣ်အိၣ်တၢ်ဖိလၢအိၣ်ဒီး လီမ့ၢ်ပီးလီတၢ်ဟ့ၣ်ပျဲၤကိးဂၤဒဲးန့ၣ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ် ကီၢ်စၢဖျိၣ်ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံတၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး အတၢ်ဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျါသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. လီမ့ၢ်ပီးလီတၢ်ဂီၤခိၣ်ကျး လၢကီၢ်စၢဖျိၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤအံၤ တၢ်စူးကါအီၤသ့ ဖဲအခဲအခါကတီၢ် ဒီတကတီၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤအံၤ တၢ်ကဆုၤအီၤဆူ ပုၤပုၤစူးကါတၢ်ဖိအအိၣ် ဖဲတၢ်ပံးကွဲၣ် ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ အခဲအခါကတီၢ်ဝဲၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ယကဘၣ်ပူၤလဲၤစ့ၣ်တမံၤ လၢအိၣ်လဲ မ့တမ့ၢ် လီၢ်တဲစီ ဒ်လဲၣ်.

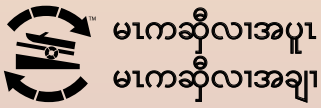
လဲၤစ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ပူၤန့ၣ်အီၤသ့ ဒီဖျိ DNR ဟံၣ်ယၢၤသန့ ဖဲ www.mndnr.gov မ့တမ့ၢ် ဒီဖျိဆဲးကျိး 888-665-4236 န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးညီၣ်ထီၣ်တၢ်အလဲတဖၣ် တၢ်ဟံၣ်ဖျိၣ်အါထီၣ်အီၤလၢ တၢ်ဆါတၢ်ပူၤလၢအိၣ်လဲ မ့တမ့ၢ် လီၢ်တဲစီတဖၣ် အဂီၢ်လီၤ.

ဟးဆုံးတၢ်ရၢလီၤတၢ်မူတၢ်မဲၤပြီၤလီၤသးချ့သးဒီးတဖၣ်

တၢ်စိၣ်ဆူၤထံခိၣ်နီၣ်ကျိၤတၢ်မူတၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်, စံၣ်တြၢ်ချိၣ်တံာ်တဖၣ် (zebra mussels), ချိၣ်သးဝံးတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မူတၢ်မဲၤအဂုၤဂၤလၢဘၣ်တၢ်တြီၤဘၢအီၤတဖၣ် လၢချ့, သီလုၣ်တံာ်တၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤအဂၤ လၢအမ့ၢ် တညီၣ်တဖၣ် (decoy) ဒီးခိၣ်ဖဲးဘူးထီၣ်ခိၣ်တဖၣ် အပူၤ မ့တမ့ၢ် အလီၤန့ၣ် တဖိးဝဲဒီးသဲးဘၣ်. ပုၤလူၤခးထီၣ်ဒုၣ်ထံတဖၣ် စူးကါဝဲထံခိၣ်နီၣ်ကျိၤတၢ်မူတၢ်တၢ်ဘိလၢအအိၣ်ဖျါထီၣ်သီ ဒီးဒိၣ်ထီၣ်အဖၢမ့ၢ်တဖၣ်, ဒ်အမ့ၢ်ခးထု(လ) တဖၣ် (cattails), ဘိရူး(ရ) တဖၣ် (bulrushes) လၢတၢ်ဒိၣ်တုၣ်အီၤလၢထံထီၣ်ထံလီၤအကျိၤအဖိခိၣ်, လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဒ်ခိးခးတၢ်တဖၣ် (blinds) မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤလီၤကံာ်လီၤဘၢတၢ်တဖၣ်အဂီၢ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

- ✓ **မၤကဆိကဆိ** ထံခိၣ်နီၣ်ကျိၤတၢ်မူတၢ်တၢ်ဘိ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးကပံာ်တဖၣ် လၢန့ချ့, သီလုၣ်တံာ်တၢ်, ခိၣ်ဖဲးဘူးထီၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် ခိၣ်ဖဲးဘူးဖးထီၣ်, နီၣ်ဆိၣ်ဖျိးဘိ (push pole), တၢ်ကူတၢ်ကၢ, တညီၣ်ဒီးပျံ, ထွံာ်, ဒီး ATV မ့တမ့ၢ် သီလုၣ်ပဒး (truck) တဖၣ် အလီၤ/အပူၤတက့ၢ်.
- ✓ **မၤသးကွံာ်** ထံခဲလၢာ်လၢ ချဲဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်အပူၤ ဒီးထူးထီၣ်ကွံာ် တၢ်မၤသးကွံာ်ထံနီၣ်ဆိုး (drain plug) ဖဲစိၣ်ဆူၤတၢ်အခါတက့ၢ်.
- ✓ **မၤယုထီ** တၢ်ကိးမံၤ အစ့ၤကတၢ် 5 သီ တချူးဟးခးတၢ်လၢ ထံလီၤကဝီၤအဂၤတဖၣ်အပူၤအခါတက့ၢ်. ဒ်သးကမၤစ့ၤလီၤ တၢ်ဘၣ်ဘျးဒီး ထံခိၣ်နီၣ်ကျိၤတၢ်မူတၢ်တၢ်ဘိန့ဖၣ်အဂီၢ်.

စူးကါ တညီၣ်နီၣ်သက့ၤ (decoy anchor) လၢအဖျၢာ်ပယွဲၤဒဲ, အိၣ်ဒီးမ့ၢ်အူသၢာ်-က့ၢ်ဂီၢ် မ့တမ့ၢ် ပျံဖဲတဖၣ်တက့ၢ်.

ပုၤတဂၤလၢာ်လၢ ဆဲးလီၤအမံၤလၢ ကကဲထီၣ် က့ၢ်ဂီၢ်ဒွဲ
မံာ်ချဲ ဒီးထံးရှူပုၤဟ့ၣ်မၤဘျၢာ်တၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ

ဆဲးလီၤမံၤ ဒ်ပုၤဟ့ၣ်မၤဘျၢာ်
တၢ်တဂၤအသီး ဖဲနဒီးန့ၣ်ဘၣ်
န့ DNR တၢ်လူၤခး
ထီၣ်ဒုၣ်ထံ လဲးစ့ၣ်
လၢအိၣ်လဲအခါတက့ၢ်.

LifeSource

တၢ်ဟ့ၣ်မၤဘျၢာ် က့ၢ်ဂီၢ်ဒွဲမံာ်ချဲ ဒီးတၢ်အညၢာ်ထံးရှူ

www.DonateLifeMN.org

ပုၤလၢအဟးခးအိၣ်ထီၣ်လၢယူၤစ့ၤဝီၤလၢအခု
အခါကတီၢ်တဖၣ် -

တဘၣ်လဲၤကဟ်ကွံာ်

HIP တဂ့ၤ

FAW_0137_24

ထိပ်ဒုတ်ထံတော်သိတ်တော်ဘျာထီရီတဖန်

တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးဒီးပုၤမၤလိသုးသး ပုၤခးတၢ်ဖိတၢ်တူၢ်လိာ်ဟံၣ်ကျၢၤ

တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤအံၤ မ့တအိၣ်ဝဲသန့က့, လဲးစ့ၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်ဟံၣ်ကျၢၤလၢကီၢ်စ့ၣ်ထိပ်ဒုတ်ထံသုးလိာ်သုးကျဲ တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးတဖန်အဂီၢ်န့ၣ် အဖိးဝဲဒီးသဲစးလၢတၢ်လူၤခးတၢ်အဂီၢ်လီၤ. ပုၤပုၤစူးကါတၢ်တဖန် ဃုထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂီၤခိၣ်ကျးလၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤအံၤ ဃုာ်ဒီးဘူးလဲတမံၤသ့ဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်အံၤတလိာ်လၢတၢ်လူၤခးတၢ်အဂီၢ်ဘၣ်.

ထံလိာ်ကီၢ်ဖိ ဒီးပုၤတမံၤထံလိာ်ကီၢ်ဖိ လၢညီန့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤလၢကအိၣ်ဒီး ကျိတၢ်ပုၤဖျဲးဘၣ်ဘၢလိာ်အုၣ်သး လၢတၢ်ခးထိပ်ဖိ လိာ်ဖိတၢ်မံၤလၢဖိ မ့တမံၤ တၢ်ဟံၣ်တဖန်အဂီၢ် ဒီးန့ၣ်ဝဲ ပုၤမၤလိသုးသးပုၤခးတၢ်ဖိတၢ်တူၢ်လိာ်ဟံၣ်ကျၢၤ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဃုထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် အလၢပဲၤဖဲ 2024 တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢဒီးတၢ်ဒီးထု တၢ်သိတ်တၢ်သိတ်တၢ်ဘျာတဖန်အပူၤတက့ၢ်.

ထံခိၣ်နိကျါတၢ်မူတၢ်မဲၤပြါလီၤသးချ့သးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ် - ထံပီၤချိၣ်သဝံး (Faucet Snail)

ထံပီၤချိၣ်သဝံးန့ၣ် စိၣ်တၢ်ဖိလံၤဖိဃာ်လၢအမူလၢတၢ်ဂၤအလီၤတမံၤ လၢအမၤသံ ထိပ်ဒုတ်ဒီးထိပ်ဒုတ်ထံခူးလၢအညါလီၤလၢထံကျါတဖန် လၢအကထိအကလး လၢမံၣ်န့ၣ်စိထံအပူၤန့ၣ်လီၤ. ထံပီၤချိၣ်သဝံးတဖန်န့ၣ် သုးအသးဆူ နိၣ်အသီတဖန်အပူၤ လၢတၢ်လူၤခးထိပ်ဒုတ်ထံပီၤလိတဖန်အလီၤ သ့ဝဲလီၤ- အဝဲသ့ၣ်စဲဘူးဃာ် နတၢ်ပီၤတၢ်လီၤတၢ်စုကဝဲတဖန်, အိၣ်ခူသ့ၣ်လၢကဟံၣ်အကျါ, မ့တမံၤ စဲဘူးဃာ်အသးဒီး တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိတဖန် သ့န့ၣ်လီၤ. နမၤစၢၤထံပီၤချိၣ်သဝံးအတၢ်ရၢလီၤအသးသ့ဝဲခီဖျါ နဟံးန့ၣ်ဆၢကတီၢ်တမိၤဒီး သမံသမိးကွၢ် နချဲ, ခိၣ်ဖဲးဘူးထီခိၣ်, နိၣ်ဆီၣ်ဖျိးဘိ, တညီ, ဒီး တညီနိၣ်နိၣ်သပုၤတဖန် တချူးနဟးထီၣ်လၢ ထံလိာ်ကဝီၤ တၢ်လဲၤန့ၣ်သ့အလီၤအခါ န့ၣ်လီၤ -

- ✓ **မၤကဆဲးကဆိ** ထံကျါတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိတဖန်, တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖန် ဒီးကဟံၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပီၤတၢ်လီၤတၢ်စုကဝဲတဖန်, ချဲ, တၢ်ကူတၢ်ကၤ, ထွံၣ် ဒီးသိလ့ၣ်တဖန်ခဲလၢအလီၤတက့ၢ်.
- ✓ **မၤသးကွံာ်** ထံခဲလၢလၢ ချဲတဖန်ဒီးတၢ်ပီၤတၢ်လီၤအပူၤ ဒီးထုးထီၣ်ကွံာ် တၢ်မၤသးကွံာ်ထံနိၣ်ဆိး ဖဲစိာ်ဆုၢ်တၢ်အခါ တက့ၢ်.
- ✓ **မၤဃုထီၣ်တၢ်ကိးမံၤ** အစုၤတကတၢ် 5 သီ တချူးဟးခးတၢ်လၢ ထံလိာ်ကဝီၤအဂၤတဖန်အပူၤအခါတက့ၢ်.
- ✓ **သမံသမိးကွၢ်** နတၢ်ပီၤတၢ်လီၤတၢ်စုကဝဲတဖန် တချူးနဟးထီၣ် လူၤခးကဒီးတၢ်အခါတက့ၢ်-ထံပီၤချိၣ်သဝံး အိၣ်မူလၢထံတအိၣ်ဘၣ်အလီၤ အါန့ၣ်ဒီး 5 သီ သ့လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူညါအဂီၢ် လဲၤဆူ mndnr.gov/AIS တက့ၢ်.

တၢ်အိပညီတဖၣ်

- “ထိၣ်ဆဲးကီၢ်ဖိသုးလီၢ်သုးကျဲတဖၣ်” စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ထိၣ်ဒုၣ်, ထိၣ်တၢ, ထိၣ်ဒုမစဲကၢၣ်, ထိၣ်ဒုၣ်ထံခူး, ထိၣ်မူတၢၣ်ဟဲ (ထိၣ်ကဲလဲန့ၣ်), ထိၣ်ပူးခိး, ထိၣ်ရ့, ထိၣ်ဖြူၣ်ခူး, စဲဟ့ထီၣ်ဒိၣ်, ဒီးမိန့ထီၣ်လွၢ်တဖၣ်လီၤ.
- “ထိၣ်ဒုၣ်ထံသုးလီၢ်သုးကျဲ” စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ထိၣ်ဒုၣ်, ထိၣ်တၢ, ဒီး ထိၣ်ဒုမစဲကၢၣ်တဖၣ်လီၤ.
- “ထိၣ်လၢတၢၣ်တၢ်ကတိၢ်ကတိၢ်အီၤ (Undressed bird)” စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ထိၣ်ဒုၣ်, မ့တမ့ၢ် ထိၣ်တၢ မ့တမ့ၢ် ထိၣ်ဆဲးကီၢ်ဖိသုးလီၢ်သုးကျဲအဂၢၤတဖၣ် လၢအအိၣ်ဒီး အဒိးလၢအဆူၣ်အိၣ်လၢလၢပုၤပုၤလၢအလီၤန့ၣ်လီၤ.

ကျိချဲ-တအိၣ်ဒီးအစ့ၣ်အပျၢ် လိၣ်ဝဲဒုၣ်လီၤ.

တၢ်မၤန့ၣ် ထိၣ်တၢ, ထိၣ်ဒုၣ်, ထိၣ်ဒုၣ်မစဲကၢၣ်, ထိၣ်ဒုၣ်ထံခူး, ထိၣ်မူတၢၣ်ဟဲ, မ့တမ့ၢ် စဲဟ့ထီၣ်ဒိၣ် လၢစၢၢ်ကျိချဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဒီးစၢၢ်ကျိချဲတမံၤမံၤန့ၣ် တဖိးသဲစးဘၣ်. ပုၤစူးကၢသုဒုၣ်ထဲကျိချဲလၢ U.S ညၣ်ဒီးတၢ်မံၤလၢဝဲကျိၤအၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

တဘၣ်ခး ထိၣ်တၢမံၤ (SWAN) တဂ့ၢ်

ထၢဒြၢၣ် (tundra) ဒီးထြၢၣ်ပံၣ်ထၢၣ် (trumpeter) ထိၣ်တၢမံၤခံမံၤလၢၣ်န့ၣ် တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢ မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်အပူၤ ဒီး တမ့ၢ်ထီၣ်လၢ ပုၤလူၤခးလီၢ်ကွဲအီၤဖိးဒီးသဲစးတဖၣ်ဘၣ်. ထြၢၣ်ပံၣ်ထၢၣ်ထီၣ်တၢမံၤတဖၣ်န့ၣ် အဝါဝဲဒီတဘၣ်, ဃုာ်ဒီး အနိးဒီး အခိၣ်လၢအသုန့ၣ်လီၤ. အတယၢ်ယၢဝဲ အါန့ၢ်ဒီး 25 ပိၣ်လီၤ. ထိၣ်တၢမံၤအဖိတဖၣ်န့ၣ် အလွဲၣ်ဝါယး-ဂီၤယဲးဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိးထီၣ်အမုၢ်န့ၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် တၢ်ဟံပနီၣ်

ဖဲတၢ်အခ့အခါအိးထီၣ်သးအမုၢ်န့ၣ်, ထီၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲလၢပုၤလူၤခးလီၢ်ကွဲအီၤ လၢအသံသီသီတဖၣ်န့ၣ် ပုၤဟံးန့ၢ်အီၤအါန့ၢ်ဒီးနီၣ်ဂံၢ်လၢ တၢ်ပျဲအီၤလၢတနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်ဟံပနီၣ်အပူၤ တသ့ဝဲနီတဂၢဘၣ်.

တၢ်ယုမၤန့ၢ်ကျၢတၢ်

မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဂံၢ်အကြးအဘၣ် လၢကယုမၤန့ၢ်ကျၢထီၣ်အါ ဒီးထၢန့ၢ်အီၤလၢတနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်ဟံပနီၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်, ပုၤတဂၢ တဘၣ်မၤသံ မ့တမ့ၢ် မၤဘၣ်ဒီ ထီၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲလၢပုၤလူၤခးလီၢ်ကွဲအီၤတဖၣ် တသ့နီတဘၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်လၢထံပျီအပူၤ

ပုၤတဂၢ မၤန့ၢ် ထိၣ်ဒုၣ်ထံသုးလီၢ်သုးကျဲ, ထိၣ်ဒုၣ်ထံခူး, မ့တမ့ၢ် ထိၣ်ရ့တဖၣ် သ့ဝဲ, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်သၢပျၢ်လၢပုၤတဂၢအိ-

- a) အိၣ်လၢ န့ဆၢၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘီ ဒိၣ်ထီၣ်မဲထီၣ်အလီၢ် လၢအဟံးဘၢအီၤ မ့တမ့ၢ် အချဲတကူၢ်တတဲ သ့ဝဲလၢလၢလီၢ်လီၢ်အပူၤ, မ့တမ့ၢ်
- b) လူထွဲ မ့တမ့ၢ် ခးဝဲ ထီၣ်လၢအဘၣ်ဒီတဖၣ် (တဘျီဃီဖဲအလူၤဟီၣ်ထွဲ ချဲကဘီ တၢ်တြီယာ်အတၢ်ဘျၢတဖၣ်), မ့တမ့ၢ်
- c) အိၣ်လၢထံကျိ မ့တမ့ၢ် ထံကျိဖိတဘီဘီအပူၤ လၢအတလဲၣ်န့ၢ်ဒီး 100 နီၣ်ထီၣ်ခံပျၢ်, မ့တမ့ၢ်
- d) အလူၤခးတၢ်လၢထံလီၢ်ကဝီၤလၢလံာ်တဖၣ်အံၤတခါခါအပူၤ -

1. စံးစံးစံပံ (Mississippi) ထံကျိ စးထီၣ်လၢ ကျဲမုၢ်ဒိၣ် 61 အတိၤ ဖဲ ဟ့စတၢၣ်(စ) (Hastings) တုၤဆူ အါယဝဲ (Iowa) ကီၢ်ဆၢ-တၢ်လူၤခးတၢ်န့ၣ် တၢ်ပျဲအီၤလၢချဲလၢအဟံးလီၤနီၣ်သက့တဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲထံကၢ်နီၤတခါလၢလံာ်, ဟံဃုာ်ဒီးကိးတဖၣ်, အ 100 ဒိၣ်ယီၢ်အပူၤ
2. နီၣ်ဖဲပုၣ် (Lake Pepin), ဝုး(စ)အနီၣ် (Lake of the Woods), ဒီး နီၣ်မုလး (Lake Mille Lacs)-တၢ်လူၤခးတၢ်လၢ ထံပျီအဖီဒိၣ်န့ၣ် တၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခူးအီၤဒီဖျိ ချဲတဖၣ်လၢအဟံးလီၤဃာ်အနီၣ်သက့န့ၣ်လီၤ.
3. နီၣ်စူၣ်ဖဲရံၣ်ယၢၣ် (Lake Superior)- ချဲတဖၣ်မုၢ်ဟံးလီၤယုန့ၣ်သက့အဃီ, တၢ်လူၤခးတၢ်လၢထံပျီအဖီဒိၣ်န့ၣ် တၢ်ပျဲအီၤလၢ မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်ထံလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤဖဲ မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်န့ဆၢၣ်ကရၢ်အစိးနီ (Park Point) ဟီၣ်ကမုၢ် (peninsula) အကလံာ်စိးဒီးမုၢ်ထီၣ်တကယုန့ၣ်လီၤ.

ချက်ကတီ

- ပုတကလေးအစူးကျိချက်ကတီလကမန့် ထိပ်ဒုတ်ထံသူးလီသူးကျဲန့် ကဘာ်လူဟိထွဲ တ်အိတ်သးတဖၣ်လၢ အဘာ်ထွဲဒီး “တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်လၢထံပျီအပူၤ” န့ၣ်လီၤ.
  - › ချဲကတီ မှာထိပ်လီထီၣ်အသး, အိတ်လၢထံကၢ်နံၤ, တၢ်စၢၤဘာ်အီၤ, တၢ်ဟံးလီၤဘာ်နီၣ်သက့ၤ, မ့တမ့ၢ် ဘာ်တၢ်ဝၢ်အီၤလၢနီၣ်ဝၢ်, နီၣ်ကၢ်ချဲ, မ့တမ့ၢ် နီၣ်ဆိတ်ဖျိးဘိန့ၣ်, ထိပ်ဒုတ်ထံသူးလီသူးကျဲန့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်အီၤလၢ ချဲကတီအထီၣ်ဖိတဘျီအလီၤလၢလီၤ.
  - › ထိပ်ဒုတ်ထံသူးလီသူးကျဲန့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်အီၤလၢ ချဲကတီလၢတၢ်နီၣ်အီၤလၢ မိတ်တၢ် မ့တမ့ၢ် ယၢ်လၢ်သ့လီၤ. ဘာ်ဆၢ်, မိတ်တၢ်န့ၣ် ပုတကဘာ်မၤသံသးအီၤ ဒီးယၢ်လၢ်တဖၣ်န့ၣ် ပုတကဘာ်ထူထီၣ်က့ၤအီၤ ဒီးချဲကတီအံၤန့ၣ် ကဘာ်အိတ်ပတုၣ်အသးလီၤ.
- ဖဲအိတ်လၢထံအံၤအဖိခိၣ် ဒီးလဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဆူ တၢ်လီၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤ လၢကလူၤခးတၢ်အခါ, ကျိလၢပုၤထူးထီၣ်ဟံအချဲ မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်ဒၢဘာ်အီၤတၢ်န့ၣ် တၢ်စိာ်အီၤလၢချဲ မ့တမ့ၢ် ချဲကတီအပူၤဂၤလၢ ပုၤနီၣ်အီၤမိၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် ယၢ်လၢ်တဖၣ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢချဲကတီဒိသးအံၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ် ကျိတဖၣ်န့ၣ် ပုတကဘာ်ထူးထီၣ်ဟံအချဲ မ့တမ့ၢ် ဒၢဘာ်အီၤ လၢကစိာ်ဆူအီၤအဂီၢ်လီၤ.
  - › ဖဲအနိကၣ်, ဟဲနပုၣ် (Henneping) ဒီး ရဲမစံာ် (Ramesy) ကီၢ်ရဲၣ်တဖၣ်အပူၤ.
  - › ဖဲဝုၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ပၤလီၤအသး, ခူးထၢ်ဝုၢ် မ့တမ့ၢ် ဝုၢ်လၢအအိတ်လၢအဂီၢ်စဲၣ်တၢ်ပၤအဖိလၢ် လၢအအိတ်ဒီး ပုၤကညီနီၣ်ဂံၢ် 2,500 မ့တမ့ၢ် အဲန့ၢ်တၢ်အံၤတဖၣ် အတၢ်အလီၢ်အဆၢတဖၣ်အပူၤ.
  - › မ့တမ့ၢ်ဘာ်န့ၣ်, ဒ် ထိပ်ဖိလီၢ်အိတ်ကဒု, မုၢ်ခါ မ့တမ့ၢ် မုၢ်နၤ တၢ်ထံၣ်သဲစးတဖၣ် ဟံပနီၣ်ဃာ်အဒုၣ်အဆၢအသိး.
- ချဲကဘီခဲလၢ် (ပုၣ်ဃုာ်ဒီး ချဲလၢတၢ်စူးကါအီၤလၢတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုတ်ထံ ဖဲထီၣ်ဒုတ်ထံအခဲအခါအံၤအခါ) အလီၢ်အိတ်ဝဲလၢ ကစိတ်ဝဲ ဒီးကအိတ်ဒီး နီၢ်တကတၢ်ထီၣ်ဖိပိးလီ လၢပုၤစူးကါအီၤသ့ညီညီတဘျီဃီ လၢ U.S ပီၣ်လဲၣ်ပၤကီၢ် အၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ်အီၤ (အကလုာ် I, II, မ့တမ့ၢ် III) မ့တမ့ၢ် ဆူမပူၤဖျိးသးသမူ လၢပုၤအိတ်လၢချဲပူၤကိးဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒိးဘၣ်, ချဲလၢအအိတ် 16 ဒိတ်ယီၢ် မ့တမ့ၢ် ထီၣ်တၢ်အံၤ (ခနိချဲ ဒီး ခါယးချဲ (kayak) တဟံဘၣ်) ကဘာ်စိတ်ဝဲ အစ့ၤကတၢ် ပိးလီထီၣ်ဖိလၢပုၤကွဲာ်လီၤသ့တမံၤ (ချဲအခဲတခၢ် မ့တမ့ၢ် ကွီၤထီၣ်ဖိ) လၢချဲအံၤအဂီၢ်လီၤ. ချဲအခဲတခၢ်တဖၣ် (boat cushions) န့ၣ် တၢ်တတူၢ်လီၢ်အီၤဒိအမ့ၢ် ဂံၢ်ဒိတ်ထံးတၢ်မၤပူၤဖျိးသးသမူပိးလီတဖၣ်ဘၣ်.
- ဖဲထီၣ်ဒုတ်ထံအခဲအခါအိးထီၣ်အခါန့ၣ်, ပုတကဟံတၢ်အချဲ လၢအစူးကါဝဲလၢတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုတ်ထံအဂီၢ် လၢကမျိာ်ထံလီၢ်ကစိတ်တဖၣ်အပူၤ ဖဲမုၢ်လီၤန့ၣ် ဒီးတချုးမုၢ်ဟဲထီၣ်တန့ၣ်ရံၣ်အဘာ်စၢၤ ထဲတဘျီစိတသ့ဘၣ်. ဘာ်ဆၢ်, ချဲအံၤ မုၢ်အိတ်လၢ နီၢ်တကတၢ်ထီၣ်လီၢ် လၢအအိတ်လၢပုၤတကအံၤအတၢ်ပၤအပူၤ ဒီးထံလီၢ်ကစိတ်အံၤ မုၢ်တအိတ်ဒီး န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိမူထီၣ်မဲထီၣ် လၢလၢလီၢ်လီၢ် လၢကဟံဘၢပုၤခးတၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ် ချဲအံၤ တကွဲာ်တတ်ဘၣ်ဒီး တၢ်အံၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်စူးကါအီၤလၢတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုတ်ထံအဂီၢ်န့ၣ်, ထိပ်ဒုတ်ထံချဲတဘျီ တလိၣ်လၢကအိတ်ဒီးလဲးစ့ၣ်ဘၣ်.
- ပုၤလၢအဟးထီၣ်ကွဲာ် လၢကီၢ်စိတ်အံၤအထံလီၢ်ကစိတ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် ကဘာ်မၤသးကွဲာ်ထံလၢ ချဲတၢ်ပိးတၢ်လီၤထံအိတ်လၢအပူၤသ့တဖၣ် ဒီးထံမူတၢ်ဒၢတဖၣ် (live wells) ဒီးချဲအဟၢဖဲတဖၣ်အပူၤ ဒီဖျိးသးကွဲာ် တၢ်မၤသးထံနီၣ်ဆိးအံၤတချုး စိာ်ဆူၤ ချဲကတီအံၤ ဒီးပိလီလၢဘာ်ထွဲလီၢ်သးအဂၤတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. စဲးမၤသးထံနီၣ်ဆိး, နီၣ်သးသးထံ,

ဟံဖျါထီၣ်နပျံၤကွီၤတဖၣ်ဖဲ reportband.gov

ကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်, ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်စၢၤဖျိာ် ထိပ်ဒုတ်ထံတၢ်မူတၢ်မပီညါပုၤသ့ပုၤဘာ်တဖၣ် မၤပနီၣ် ထိပ်ဒုတ်ထံအဘျီလၢအကထံလၢအိတ်ပျံၤကွီၤအိတ်ဒီးအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်, ပုၤခးတၢ်ဖိတဖၣ် လၢအဟံဖျါထီၣ် ပျံၤကွီၤလၢတၢ်ထံၣ်က့ၤအီၤတဖၣ် ဒီးန့ၣ်ဘာ်တၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ထွဲဒီး ထိပ်တဖၣ်အံၤ ပုၤမၤပနီၣ်အီၤလၢပျံၤကွီၤ လၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်ဒီးဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ် ဖဲအဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤအကါဒိၣ်လၢ ထိပ်ဒုတ်ထံတၢ်ပၤတၢ်ဆူၤအဂီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ပျံၤကွီၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဟံဖျါထီၣ်အီၤလၢအိတ်လဲ သ့ဝဲဖဲ www.reportband.gov

ထံနိုင်တံခိပ်, မုတမုာ် တာ်ပီးတၢ်လီအဂတဖၣ် လၢဘၣ်တၢ်စူးကါအီၤ လၢကပၤယၢ် တၢ်မၤသးထံလၢ တၢ်ယၢဒၤ, ချဲခံဘၣ်, ဒီးထံမူတၢ်ဒၤတဖၣ်အံၤ တၢ်ကဘၣ်ထူးထီၣ်ဟံအီၤ မုတမုာ် အီးထီၣ်ဟံအီၤ ဖဲတၢ်စိာ်ဆၢချဲကဘၣ် ဖဲကမုာ်ကျဲမုာ်တဖၣ် အပူၤအခါန့ၣ်လီၤ.

ဒဲခိးခးတၢ်တဖၣ် (BLINDS) ဒီး ပုၤခးထီၣ်တလါလီၤဘျၢၣ်တဖၣ် (SINK BOXES)

ဖဲကမုာ်ထံလီၤကဝီၤတဖၣ် မုတမုာ် ကမုာ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်အပူၤ တချူးတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒ့ၣ်ထံအခုအခါအီးထီၣ်သးအခါန့ၣ် ပုၤ တဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ် ဒဲခိးခးတၢ် ဆိန့ၣ်ဒီး တန့ၣ်ရံၣ် နီတဂၤဘၣ်.

- ပုၤမၤန့ၣ် ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံသးလီၤသးကျဲ, ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံခူး, မုတမုာ် ထီၣ်ရုၤ ခီဖျိစူးကါ ပုၤခးထီၣ်တလါလီၤဘျၢၣ် မုတမုာ် ဖဲကမုာ် ထံလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤ လၢဒဲခိးခးတၢ်အဂၢၤအကျၢၤတဖျၢၣ်အပူၤ တသ့ဝဲနီတဂၤဘၣ်. ပုၤခးထီၣ်တလါလီၤဘျၢၣ်န့ၣ် မုာ် ဝဲ တၢ်ဆိလီၤဟံလီၤတမံၤ လၢအပျဲ ပုၤလူၤခးတၢ်ဖိတဂၤ ကအိၣ်ခူသ့ၣ် လၢထံဖဲခိၣ်အဖီလၢန့ၣ်လီၤ. လုၤအီးချဲတဖၣ် (layout boats) တၢ်တဆိကမိၣ်အီၤဒ်အမုာ် ပုၤခးထီၣ်တလါလီၤဘျၢၣ်တဖၣ်ဘၣ်.
- ကယံၤမုာ် ဒဲခိးခးတၢ် လၢအအိၣ်လၢ ကမုာ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ မုတမုာ် ကမုာ်ထံလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤ လၢတၢ်တစူးကါအီၤ တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဆိကမိၣ်အီၤဒ် တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပုၤကမုာ် ဒီးတမုာ်ပုၤလၢအသ့ၣ်ထီၣ်အီၤတဂၤအံၤ အတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်ဘၣ်. လၢကဟံးန့ၣ် ဒဲခိးခးတၢ်တဖျၢၣ်အဂီၢ် တၢ်မၤပျဲမၤဖုး မုတမုာ် မၤဆူၣ်မၤန့ၣ် ပုၤအဂၤတဂၤန့ၣ် တမုာ်တၢ်လၢအဖိးဒီးသဲစးဘၣ်.
- ပုၤလူၤခးတၢ်ဖိတဖၣ် စူးကါဝဲ ထံခိၣ်နီကျိတၢ်မုာ်တၢ်ဘိလၢအအိၣ်ဖျါထီၣ်သီ ဒီးဒိၣ်ထီၣ်အဖၢမုာ်တဖၣ်, ဒ်အမုာ် ခဲးထု(လ) တဖၣ် (cattails), ဒီးဘိရုး(ရှ)တဖၣ် (bulrushes), လၢတၢ်ဒိၣ်တူၣ်အီၤလၢထံထီၣ်ထံလီၤအကျိအဖီခိၣ်, လၢတၢ် သ့ၣ်ထီၣ် တၢ်နဲတဖၣ် (blinds) အဂီၢ်, သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တညီၣ်တဖၣ် (DECOYS)

တချူးတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ အခုအခါအီးထီၣ်အသးအခါ ဖဲကမုာ်ထံလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤ ပုၤတဘၣ်ဟံလီၤ တညီၣ်တဖၣ်အါ န့ၣ်ဒီးတန့ၣ်ရံၣ် နီတဂၤဘၣ်.

- ဖဲတၢ်ချူးတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒ့ၣ်ထံ အဆၢကတီၢ်အခါ လၢကမုာ်ထံလီၤကဝီၤတဖၣ် မုတမုာ် ကမုာ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်အပူၤ ပုၤ တဘၣ်ဟံလီၤတညီၣ်တဖၣ် အါန့ၣ်ဒီး 2 န့ၣ်ရံၣ် နီတဂၤဘၣ်.
- ပုၤဟံတုာ် တညီၣ်တဖၣ် လၢကမုာ်ထံလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤဖဲမုာ်လီၤန့ၣ်ဒီး တချူးတၢ်လူၤခးတၢ်အဆၢကတီၢ် 2 န့ၣ်ရံၣ် အဘၣ်စၢၤ တသ့ဘၣ်, မုတမုာ် ပုၤဟံတုာ် တညီၣ်လၢတၢ်တအံးထွဲကွၢ်ထွဲအီၤတဖၣ် လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အဂၤတဖၣ်အပူၤ အါ န့ၣ်ဒီး 3 န့ၣ်ရံၣ်တပယုာ်ဃီတသ့ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်, လၢထံလီၤကဝီၤတဖၣ်လၢအဘူးဒီး နီတဂၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤ လၢအအိၣ်လၢ ပုၤလူၤခးတၢ်ဖိအံၤ အတၢ်ပၤအပူၤ ဖဲန့ၣ်ဆၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ဘိ မဲထီၣ်လၢထံလီၤကဝီၤအံၤအပူၤ တအိၣ်ဝဲလၢလၢလီၤလီၤ လၢကဟံဘၢပုၤခးတၢ်ဖိအံၤ တကူၣ်တတ်အခါ တနီၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပုၤဟံတုာ်အီၤသ့န့ၣ်လီၤ.

တညီၣ်အိၣ်ဒီးစဲး

တညီၣ်အိၣ်ဒီးစဲးတဖၣ် တၢ်စူးကါအီၤလၢ ထီၣ်ဒ့ၣ်မံၤအခုအခါ ဒီးပၢၢ်တုၤလၢထီၣ်ဒ့ၣ်ထံအခုအခါဒီတကတီၢ်ညါ, လၢကတီၢ်စၣ်ဒီ တဘျီအပူၤ သ့ဝဲ, ဟံသုာ်ဒီးတၢ်မၤလၢတၢ်ပၤတၢ်ဆၢလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ရံၣ်မူးခိၣ်တြိတဖၣ်လၢတညီၣ်အိၣ်ဒီးစဲးတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ဖိးဝဲဒီးသဲစးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးညၢၣ်ဆၣ်ဝါလၢစၢၤ တၢ်အီးထီၣ်အခုအခါ

ဖဲ လဲး(ခွဲ)နီၣ် (Leech Lake) ဒီးနီၣ်အဂၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ဒီးညၢၣ်ဆၣ်ဝါလၢစၢၤအခုအခါန့ၣ် တၢ်အီးထီၣ်အီၤဖဲ ထီၣ်ဒ့ၣ် အခုအခါန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်လူၤခးတၢ်ဖိ တၢ်ပူၣ်လူၣ်တဖၣ် (buoys) အကပၤအခါန့ၣ် ပလီၤန့ၣ်သးတက့ၢ်.

တၢ်စူးကါ အိၣ်ရၣ်ရၣ်သနီတဖၣ် (AREATION SYSTEMS)

လၢတၢ်ကဒူးအိၣ်ထီၣ် ထံပျီထံလီၤကဝီၤတဖၣ် လၢကထူးန့ၣ် မုတမုာ် မၤစဲးခဲ ထီၣ်ဒ့ၣ်ထံမံၤအတၢ်သးလီၤသးကျဲ လၢကမုာ်ထံ လီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤအဂီၢ် ပုၤစူးကါအိၣ်ရၣ်ရၣ်သနီတဖၣ် အခိပညီန့ၣ်မုာ်ဝဲ ထံထီၣ်ပၢၢ်, နီၣ်ဝဲ, ထံတၢ်လဲၤတရဲးသး မုတမုာ် သနီလၢအဒ်သိးလိာ်သး လၢတၢ်စူးကါအီၤလၢ ကမၤပျဲလီၤအီးစံၣ်ကူၣ်လၢထံကျိ မုတမုာ် ကရဲၣ်သဲကတီၢ်ထံပျီ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံးန့ၣ်ဒီးတၢ်စိာ်ဆူၢ် ထီၣ်ဒုၣ်ထံသုးလီၤသုးကျဲၤ ဒီးထီၣ်ဖိလၢတၢ်လူၤခးလိာ်ကွဲၤအီၤတဖၣ်

ထီၣ်ဒုၣ်ဒီးကယၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဖိလၢတၢ်လူၤခးအီၤတဖၣ် ပုၤကဘၣ်စိာ်ဆူၢ်အီၤ ဃုာ်ဒီး အဒီးလၢအိၣ်ဒီးအဆူၣ်အဒီး စဲၤဘုၤဟံး အသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပျဲၤပူၤ - ထီၣ်လွၢ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ကတီၢ်ကတီၢ်အီၤ လၢလၢပျဲၤပျဲၤသုးန့ၣ်လီၤ. (အဒီးတဖၣ်ဒီးအိၣ်တဖၣ် တၢ်သုးကွဲၤအီၤသုးလီၤ).

တၢ်ဒုးအိၣ်ဒုးအီၤဒီးတၢ်အိၣ်ဘျးလီၤကဝီၤတဖၣ်လၢထီၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ်အဂီၢ်

လီၤကဝီၤလၢလၢတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်လီၤလၢတၢ်ဟံးပနီၣ်ဃာ်အီၤ ဒ်အမ့ၢ် ထီၣ်ဒုၣ်ထံသုးလီၤသုးကျဲၤ တၢ်ဒုးအိၣ်ဒုးအီၤ ဒီး တၢ်အိၣ်ဘျးလီၤကဝီၤတဖၣ်လီၤ. တၢ်စူးကါ ချဲကတီၢ်လၢတၢ်နီၣ်အီၤလၢမိၣ်တၢ်န့ၣ် တၢ်တြီၤဃာ်အီၤလၢတၢ်လီၤလၢလၢတဖၣ်အံၤအပူၤလီၤ - ချဲကတီၢ်လၢအစူးကါ တြီလုမိၣ်တၢ်တဖၣ် (trolling motors) ဃုာ်ဒီး လီၤဆၢဒ်အဂီၢ် 12 ဘီး(ထ) မ့တမ့ၢ် စ့ၤန့ၣ်တၢ်အံၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်ပျဲၤအီၤ ဖဲတၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုၣ်ထံအခူအခါအိၣ်ထီၣ်အသးအခါ လၢနီၣ်လၢခါတဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ရၣ်	နီၣ်တဖၣ်
Beltrami	ဖူၣ်စိစကံၣ်နီၣ် (Puposky Lake) ဒီးလူးထာၣ်ဖူၣ်စိစကံၣ်နီၣ် (Little Puposky Lake)
Carver	ထိကါနီၣ် (Tiger Lake)
Faribault	မံၣ်န့ၣ်စိထာၣ်နီၣ်တၢ်လီၤတနီၤ
Freeborn	ဘဲနီၣ် (Bear Lake) ဒီးထွဲနီၣ်ထး (Upper Twin Lake)
Jackson	ကလံးစံးဟ့ၣ်ရၣ် (Heron) နီၣ်တၢ်လီၤတနီၤ, ကလံးစံးဟ့ၣ်ရၣ်နီၣ်တၢ်လီၤခဲလၢာ်, ဘၣ်ဆၢတၢ်ဟံးဃုာ်ဒီး ဝဲစၢ်ဖိၣ်တြီၤ (Winzer Bay) ဒီးကလံးစံးမး (ရှ) (North Marsh) ဘၣ်
Kandiyohi	ဝၣ်ခါဒုၣ်နီၣ် (Wakanda Lake), နီၣ်လုလံၣ်ယၢ် (Lake Lillian)
LeSueur	ဒီရၣ် (Dora), ဒါမၤ (Diamond), ခဲဘီ (Sanborn)
McLeod	ဘူးခါဒုၣ်နီၣ် (Bakers Lake) ဒီးနီၣ်လၢအမဲတဖၣ်အိၣ် (ဖဲမး(ရှ) - Penn Marsh) ဖဲ Sec. 28, Twp 114N, R 29W (Penn Twp.)
Polk	ထာထာၣ်နီၣ် (Turtle Lake)
Pope	နဲလစၢၣ်နီၣ် (Nelson Lake)
Traverse	မးနီၣ် (Mud Lake) တၢ်လီၤတနီၤ

ချဲကတီၢ်လၢလဲၤတၢ်ဒီး မိၣ်တၢ်န့ၣ် တၢ်တပျဲၤဟ့ၣ်ဒုးအီၤ ဖဲထီၣ်ဒုၣ်ထံ အခူအခါအိၣ်ထီၣ်သး အကတီၢ်ခါ လၢနီၣ်လၢလၢတဖၣ်အံၤအပူၤတဖၣ်.

ကီၢ်ရၣ်	နီၣ်တဖၣ်
Big Stone, Lac qui Parle, Swift	ဘၣ်ထွဲဒီးမါရှူးအကမါ (Marsh Lake), ထုၣ်ယခါနီၣ် (Thielke Lake)
Blue Earth	ဒီးတၢ်ပူၤနီၣ် (Cottonwood Lake)
Cass	ဘဲရဲစံ (Big Rice), ကူးစံ (Goose), မး(Mud) နီၣ်တဖၣ်
Clearwater	ရဲနီၣ်ထးဒီ (Upper Rice Lake)
Grant ဒီး Douglas	နီၣ်ခြံးစတံၣ်နီၣ် (Lake Christina) တၢ်လီၤတနီၤ
Itasca	ရဲ(စ)နီၣ် (ဘူးဒီး မဲး(စ) - Max) ဒီး န့ၣ်နီၣ် (Nature's Lake)
LeSueur	ဟဲန့ၣ် (Henry), ရဲစံ ဒီး စမီး(ခဲ) (Scotch) နီၣ်တဖၣ်
Nicollet	အါခြံးနီၣ် (Oakleaf Lake)
Otter Tail	နီၣ်လုစံ (Lake Lizzie) အတၢ်လီၤတနီၤအံၤ, ဘၣ်တၢ်သုၣ်ညါအီၤဒ် ရဲ(ရှ)နီၣ် (Rush Lake), အိၣ်လၢတၢ်လီၤဖဲ Sec.3-9, Twp 136 N< R. 42 (Lida Twp.); ဒီး မးနီၣ် လၢ အီစတး (Austad) ကီၢ်ဆၢအပူၤ
Pope	နီၣ်ကွီၢ်ဟါနါ (Lake Johanna)
Scott	ပျဲစဲးနီၣ် (Pleasant Lake)
Sibley	ဝါရှုတၢ်နီၣ် (Washington Lake) ဒီးမး (အ့ရှၢၣ် - Erin) နီၣ် လၢဝါရှုတၢ်နီၣ်ကီၢ်ဆၢအပူၤ.

တၢ်စူးကါ အီးဘီးမိၣ်တၢ် (OUTBOARD MOTOR) ဖဲကီၢ်စိၣ်ဒီးကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်
 တၢ်စူးကါ အီးဘီးမိၣ်တၢ်တဖၣ် (ဟ်ဃုာ်ဒီး အိၣ်လဲးတြိနုးတြိလုမိၣ်တၢ်တဖၣ်) မ့တမ့ၢ် ထံကျိၤသိလုၣ်လၢအိၣ်ဒီးမိၣ်တၢ်တဖၣ် (ဟ်ဃုာ်ဒီး သိလုၣ်လၢပုၤစူးကါအီၤ လၢထံလၢခိၣ်သ့တဖၣ်) အံၤ တၢ်တြိဃာ်အီၤလၢ ကီၢ်စိၣ်တၢ်မံၤလၢတၢ်ပၤတၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤ, ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်တၢ်ဘျၢထီၣ်ဒ့ၣ်ထံလီၢ်ကဝီၤ မ့တမ့ၢ် ထံကီၢ်တၢ်မံၤလၢ လီၢ်အိၣ်ကဒု အါတက့ၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအလၢအပူၤအဂီၢ် ကွၢ် မိၣ်န့ၣ်စိၣ်တၢ် လၢလုၤခးတၢ်မံၤလၢတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးထု တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢတဖၣ် အလံာ်န့ၣ်ကျဲ တက့ၢ်.

တၢ်စူးကါ ချဲကဖီလီ (AIRBOAT) ဖဲ န့ဆၢၣ်လီၢ်ကဝီၤနီၣ်လၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်ဃာ်အီၤတဖၣ်အပူၤ
 မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်စိၣ်ဟ့ၣ်ကမီၤလီၤလီၤဆီဘၣ်အဃိ, ဖဲနီၣ်လၢတဖၣ် လၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်ဃာ်အီၤ လၢတၢ်မံၤလၢတၢ်ပၤတၢ်ဆၢ တၢ်ဆၢ တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တဖၣ်အဂီၢ်အပူၤန့ၣ် တၢ်တြိဃာ် တၢ်စူးကါ ချဲကဖီလီတဖၣ် ကိးဆၢကိးကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. တၢ်တြိဃာ်အဂၤ လၢအဘၣ်ထွဲဒီးဖဲဖိကဟ့ၣ်န့ၣ် တၢ်ကတီၢ်ဖျါထီၣ်အီၤဖဲ ကမုၢ်တၢ်လဲၤန့ၣ်သ့အလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ရၣ်	နီၣ်တဖၣ်
Aitkin	White Elk
Anoka	Fish
Blue Earth	Cottonwood
Blue Earth	Perch
Blue Earth	Eagle
Blue Earth	Rice
Brown	Hanska
Big Stone	Lake 14
Carver	Patterson
Carver	Tiger
Cass	Big Rice
Cottonwood	Augusta
Cottonwood	Bolstad Slough
Cottonwood	Long Lake
Crow Wing	Dog
Douglas	Anka
Douglas	Jennie
Douglas/Grant	Christina
Faribault	Rice
Faribault	Minnesota
Freeborn	Bear
Freeborn	Lower Twin
Freeborn	Geneva
Freeborn	Upper Twin
Grant	Ash
Grant	Denton Slough
Grant	Towner
Jackson	Heron
Jackson	Teal
Kandiyohi	Middle
LeSueur	Sanborn

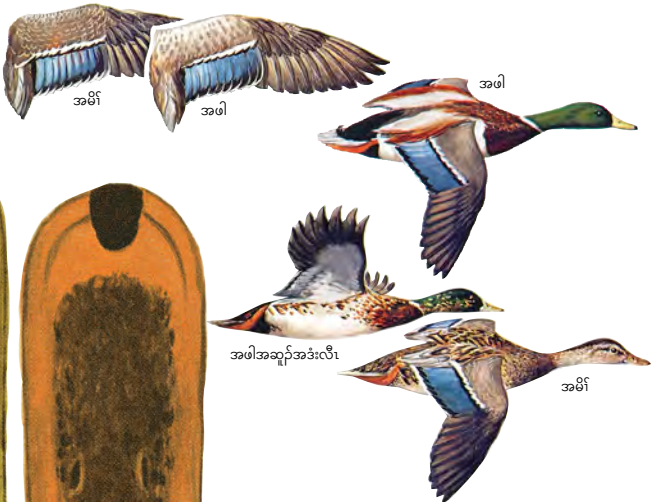
ကီၢ်ရၣ်	နီၣ်တဖၣ်
Lyon	Mahlke Marsh
Martin	Pierce
Mahnomen	Beaulieu
McLeod	Eagle
McLeod	Ward
Mille Lacs	Onamia
Murray	Maria
Murray	Round
Murray	South Badger
Murray	North Badger
Nicollet	Swan
Otter Tail	Mud
Otter Tail	Upper Lightning
Pope	Simon
St. Louis	Little Rice
St. Louis	Big Rice
Sibley	Indian Lake
Sibley	Sand
Stearns	Cedar
Steele/Dodge	Rice
Swift	Hassel
Waseca	Buffalo
Waseca	Goose
Waseca	Willis
Watonwan	Sulem
Wright	Pelican
Wright	Smith
Yellow Medicine	Curtis
Yellow Medicine	Spellman (North ဒီး South)
Yellow Medicine	Timm Lake

မံင်နံင်စိထံင် ထိင်ဒုင်လၢ တၢ်နံင်ဖျါထိင်အိၤဃုာ်ဒီးအဂီၢ်တဖၣ်

(အကလုာ်ခဲလၢ် တဟ်ဖျါဃုာ်ဒီးအဂီၢ်တဖၣ်)

ထိင်ဒုင်မဲလၢး (MALLARD)

အထီ 24 စုမုာ်ဒိင်
အတယၢ် 2.75 ပီၣ်

အဖါ

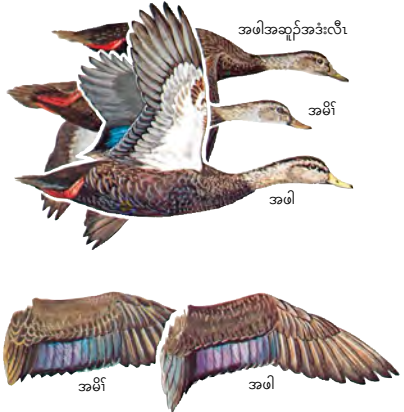

အမိၢ်

ထိင်ဒုင်မဲလၢးန့ၣ် မုၢ်ထိင်ဒုင်လၢညီၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢ
ကီၢ်စဲၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. မံင်နံင်စိထံင်ညီၣ်န့ၣ်ထၢ
ဖျိၣ် - 270,000

ထိင်ဒုင်သူ

အထီ 24 စုမုာ်ဒိင်
အတယၢ် 2.75 ပီၣ်

အဖါ

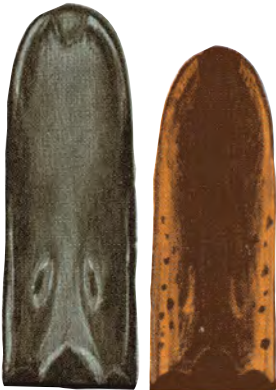

အမိၢ်

အါတက့ၢ်တၢ်တၢ်ထိင်န့ၣ်အိၣ်လၢ အဲးတလဲးတူးထိင်ယူၤ
ကျဲ (Atlantic Flyway) ဒီး, အိၣ်စ့ၢ်ကီးဖဲ မံးစံးစ
ပံၣ် (Mississippi) တစဲးလီၤ. နီၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ထိင်တစဲး
လၢကလံၤစိးမံင်နံင်စိထံင်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မံင်နံင်စိထံင်ညီၣ်န့ၣ်
ထၢဖျိၣ် - 1,000.

ထိန်ဒုန်ကားဒဝါ (GADWALL)

အထိ 21 စုမှီဒိန်
အတယာန် 2 ဝိန်

အဖါ

အဖါ

အဖါအဆူန်အဒဲးလီၤ

အမိန်

အမိန်

အဖါ

ညီနုန်ဘုန်တက်းအီၤလၢ “ထိန်ဒုန်မဲလၢးဝါယး” မ့တမ့ၢ် “ထိန်ဒုန်ဝါယး” လီၤ, ထိန်ဒုန်ကားဒဝါတဖန်န့ၣ် မ့ၢ်ထိန်ဒုန်သုးလီၤသုးကျဲအဆိကတၢ် တၢ် ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်ညီနုန် ထၢဖျိန် -36,000.

ထိန်ဒုန်စူး (WOOD DUCK)

အထိ 18.5 စုမှီဒိန်
အတယာန် 1.5 ဝိန်

အဖါ

အမိန်

အဖါ

အဖါအဆူန်အဒဲးလီၤ

အမိန်

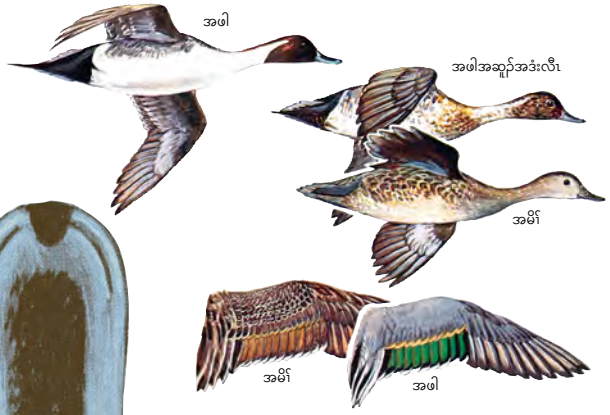
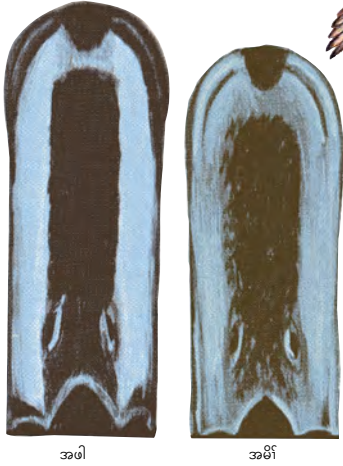
အမိန်

အဖါ

တၢ်ထံၣ်အီၤလၢ ထိန်ယူၤကျဲတဖန် (flyways) အပူၤ, အိၣ်ဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤလၢ အဲးတလဲတုး ဒီးမဲးစံးစပ်ၣ် ထိန်ယူၤကျဲတဖန်အပူၤ. မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်ညီနုန် ထၢဖျိန် -125,000.

ထိန်ဒုန်ဖူးထု (PINTAIL)

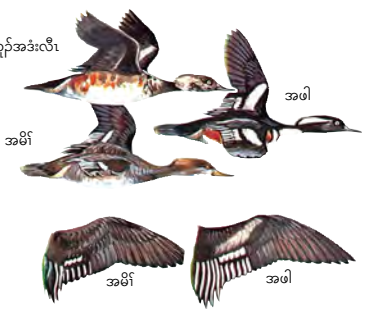
အထိ 26 စုမှိုဒိန်
အတယာ် 1.75 ပိန်

ထိန်ဒုန်တဖုန်အံးစူးကါ ထိန်ယူကျဲ 4 ကျဲလက်,
ဘုန်ဆုန် အိန်အါကတါလါမှိုနုန်တကပ. မံန်နုန်စိ
ထိန်ညီနုန် ထာဖိန် - 15,000.

ဟူးဒဲးထိန်ဒုန်မကဲစုန် (HOODED MERGANSER)

အထိ 18 စုမှိုဒိန်
အတယာ် 1.5 ပိန်

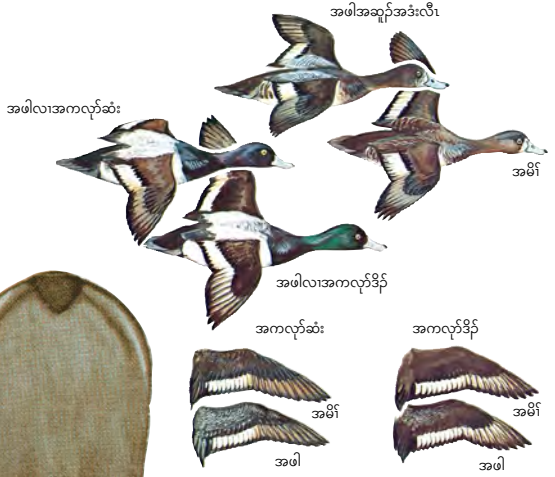

ညီနုန်ထိန် အမိဖါတစုန် မုတမု အဒုန်လါနိန်ဂါ်စု. မံန်နုန်
စိထိန်ညီနုန် ထာဖိန် - 9,000.

ထိန်ဒုန်စူး (SCAUP)

အကလုာ်ဒိန် -
အထိ 18.5 စုမုာ်ဒိန်
အတယာ် 2 ပိန်

အကလုာ်ဆဲး -
အထိ 17 စုမုာ်ဒိန်
အတယာ် 1.75 ပိန်

အဖါ

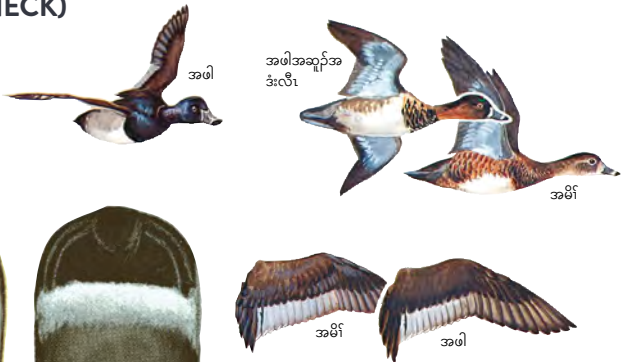

အမိ

မ့တမ့ာ်ဘၣ်လၢ အဒဲးတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ထိန်ဒုန်စူးအဒိန် ဒီးအဆဲးန့ၣ် ဖျါလီၤကံာ်တမံၤဃီလၢပျီပူၤန့ၣ်လီၤ. ကလံၤစိး အမဲရကၤ တၢ်ပျီထီၣ်အနီၣ်ဂံၢ် ဟဲအါထီၣ်ကဒါက့ၤ လၢအပူၤကွီၣ်နီၣ်တဖၣ်အပူၤလီၤ. မံၣ်န့ၣ်စိထုာ်တၢ်ထီၣ်န့ၣ် လၢ ပျၢၤလဲၤလဲၤအပတီၢ်ဖျၢၣ် ဒီးအိန်ဒုန်ထဲ 10,000 ဘုၣ်ဃုာ် ဃုာ်လီၤ.

ရုန်းထိန်ဒုန် (RINGNECK)

အထိ 17 စုမုာ်ဒိန်
အတယာ် 1.5 ပိန်

အဖါ

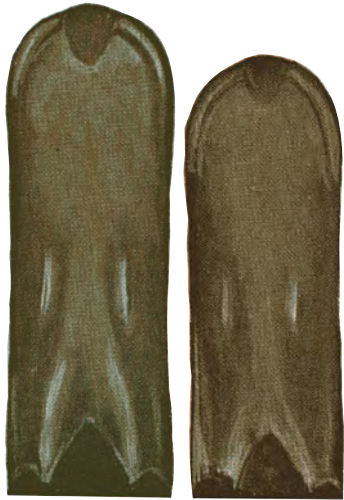
အမိ

လီၤကံာ်ဒီးထိန်ဒုန်စူးလီၤ, ဘုၣ်ဆၣ် ညီန့ၣ်တၢ်ထံာ်အီၤလၢက ပျၢၤကဆိတဖၣ် ဒီး ကမါအိန်ဒိးသ့ၣ်မုာ်ဝဲာ်တဖၣ်အပူၤလီၤ. အဒုန်တဖၣ်အိန်တုၤဆူအဘၣ် 200,000 ဒီးအိန်ဖဲ ကလံၤစိး လီၤခါၣ်သးမံၣ်န့ၣ်စိထုာ်လီၤအိန်ကဒုတဖၣ်. မံၣ်န့ၣ်စိထုာ်ညီန့ၣ် ထာ်ဖျၢၣ် - 80,000.

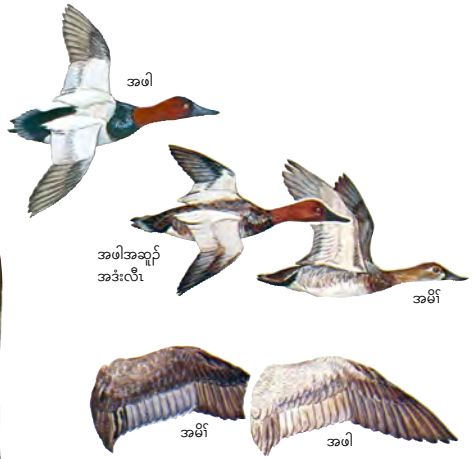
ထိပ်ဒုန်ခဲဘား(စ) (CANVASBACK)

အထိ 22 စုမှိုဒိန်
အတယာ် 3 ပိန်.

အဖါ

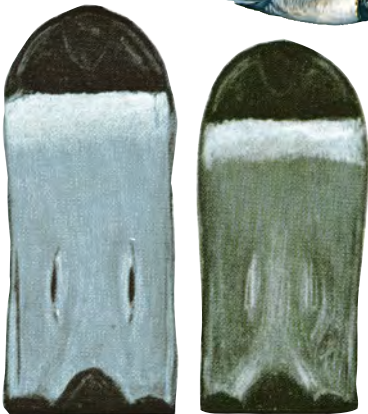
အမိ

အိန်ဝဲမှိုဒိန်လၢ ထံပျီလီၢ်ကဝီမတဖှ်လီၤ. ညီန့ၢ်လဲးဆူက
လံးစီးစဲးခဲဝဲလီၤ. မံာ်နံာ်စိထံာ်ညီန့ၢ် ထာ်ဖှိန်- 3,000.

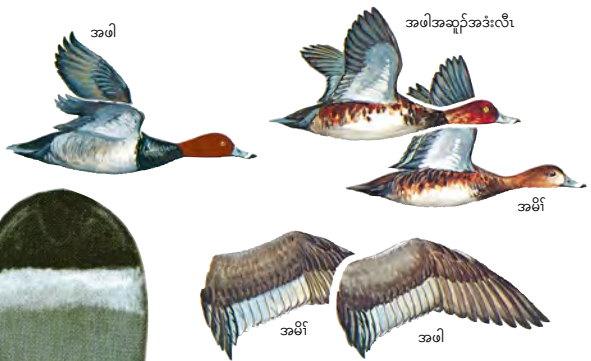
ထိပ်ဒုန်ရဲးဟဲး (REDHEAD)

အထိ 20 စုမှိုဒိန်
အတယာ် 2.5 ပိန်

အဖါ

အမိ

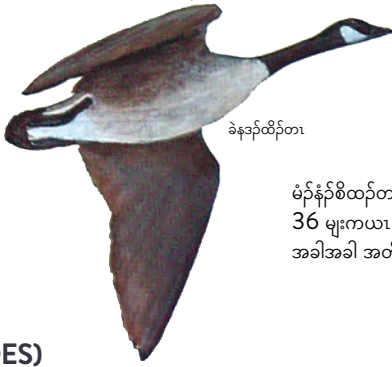

ရဲးဟဲးသးလၢပိန်လဲာ်န့ၢ် တတီၤဆူတတီၤ အိန်ဒီး အနီၣ်
ဂံၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ် လၢလီၢ်ခၢၣ်သးထီၣ်ယူၤအကျဲအပူၤ. ညီန့ၢ်
န့ၢ် ရူလီၢ်ဘၣ်ထွဲအသးဒီးထိပ်ဒုန်ခဲဘား(စ)ဘဲးလီၤ. မံာ်
နံာ်စိထံာ်ညီန့ၢ် ထာ်ဖှိန်- 14,000.

ခဲနဒ်ထိန်တၢ (CANADA GOOES)

အထိ 25-43 စုမုဒ်

ခဲနဒ်ထိန်တၢ

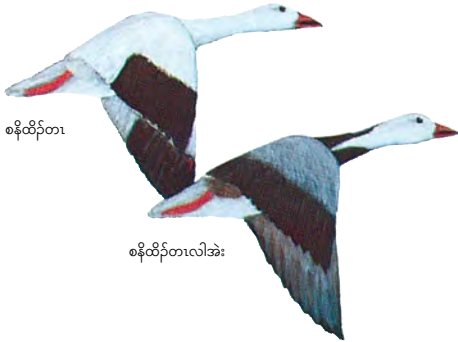
မံင်နံင်စိထံင်တနံင်ဘာင်တနံင် ထၢဖိုင် - 249,000.
36 မျးကယၢ ထိန်တၢတဖၣ်အံၤ ပုၤဒးန့ၣ်ဖဲ စဲပတ့ဘၢၣ်
အခါအခါ အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

စနိထိန်တၢ (SNOW GOOES)

အထိ 25-38 စုမုဒ်

စနိထိန်တၢလါအဲး (BLUE SHOW GOOES)

အထိ 25-30 စုမုဒ်

စနိထိန်တၢ

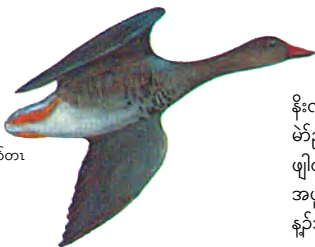
စနိထိန်တၢလါအဲး

"အနိးလီၤဆီတကဝီၤ" လၢအသူဖဲအနိးန့ၣ် တၢထံင်
န့ၣ်အီၤထဲဒ်လၢ စနိထိန်တၢန့ၣ်လီၤ.

စနိထိန်တၢ "လါအဲး" န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ စနိထိန်တၢအကလုာ်
အဆဲးအံၤ အတၢ်လီၤဆီတမံၤန့ၣ်လီၤ. မံင်နံင်စိထံင် တ
နံင်ဘာင်တနံင် တၢထၢဖိုင်နီၣ်ဂံၢ်ဒွးယူဘၢၣ်ထွဲဒီး စနိထိန်
တၢဒီး စနိထိန်တၢလါအဲး - 3,000.

ဝးဖြးတူးထိန်တၢ (WHITE-FRONTED GOOES)

အထိ 25-30 စုမုဒ်

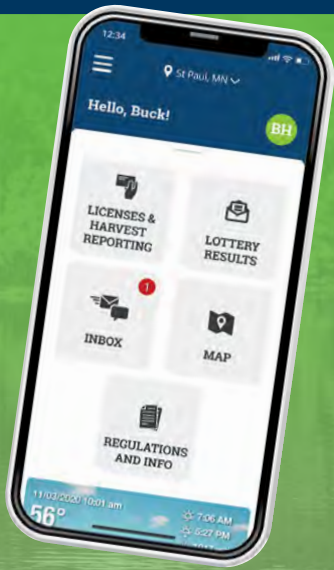
ဝးဖြးတူးထိန်တၢ

နိးလၢအဂီၢ်စၢ်, တၢ်အလွံၣ်ဝါလီၤဆီတကဝီၤ လၢအခိၣ်အ
မံၢ်ညါ ဒီးတၢ်အကျိၤသ့တဖၣ်လၢအဟၢၤဖၢအလီၤ ဒူးန့ၣ်
ဖျါထီၣ်အကလုာ်အံၤလီၤ. တညီၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢ မံင်နံၢ်စိထံင်
အပူၤဘၢၣ်, တနံင်ဘာင်တနံင်တၢထၢဖိုင်အနီၣ်ဂံၢ်ယူန့ၣ် စ့ၤ
န့ၣ်ဒီး အဘျုး 200 လီၤ.

နံနံလကမဲ လါမာ်ရှး 2025 - တာ်ဃုအိာ်ညာ် ဒီးတာ်ဟး ခးအိာ်တာ် အလံာ်တာ်ဟ့ာ်ပျဲ လာ်တာ်မညီအီၤ.

တယံာ်ဘာ်န့ာ်, DNR လီတဲစိ
စိာ်စုာ်အဲး(ပ)(app) ဒီးလံာ်တာ်
ဟ့ာ်ပျဲအကျါအကျဲ ကအိာ်ထီာ်ဝဲ
လာ်အကဟ့ာ်ပျဲ ပှမံာ်နံာ်စိထာ်ဖိ
တဖာ် တာ်ဃုထာ်လာ်တာ်ဟ့ာ်
ပျဲ ဒီးတာ်ဆဲးလီမံၤ လာ်တာ်လီာ်
တပူၤဃီန့ာ်လီၤ.

တာ်အဒိအဲၤ မ့ာ်ဒုာ်ထဲလာ် တာ်ကညာ်ညါနံာ်ပာ်အီၤအဂီၢ်လီၤ.
တမ့ာ်တာ်ဂ့ာ်ကျါတာ်ဘာ်.

စကဲ(န)(scan) QR တာ်ပနီာ်
လကမဲလီအါထီာ်အီၤ, ဆဲးလီမံၤလာ်
တာ်ဂ့ာ်တာ်ကျါအသီ, ဒီးကဟံးန့ာ် ပ
FAQ အ့ထာ်နဲးကဘျးပအဂီၢ်တက့ာ်.

[engage.dnr.state.mn.us/
new-electronic-license-system](https://engage.dnr.state.mn.us/new-electronic-license-system)

ဒဲအိန်ဒီးအေတင်လာပုလေးအိန်တဖိ ဒီးန့ဒ်အီသု

Lac qui Parle, Talcot Lake, Roseau River, ဒီး Thief Lake တပ်ပာဆာရဲဂျွါလီကဝီ အိန်ဒီးဒဲအိန်ဒီး အေတင်လာတင်ကဟေးအိန် ထိန်ဒုန် မုတမုာ် ထိန်တါ လာပုလေးအိန်တဖိ လာအိန်ဒီးတင်ဂါကီလာ ကဟေးသုးယီသေးအဂါလီ၊ ဆူညါတင်ဂါတင်ကျါအဂါ ဆဲးကျါး

- Lac qui Parle WMA, 14047 20th St NW, Watson, MN 56295, 320-734-4451
- Talcot Lake WMA, 40249 County Rd 7, Dundee, MN 56131, 507-873-5650
- Whitewater WMA, 15035 Hwy 74, Altura, MN 55910, 507-468-2248
- Thief Lake WMA, 42280 240th Ave NE, Middle River, MN 56737, 218-633-7670
- Roseau River WMA, 27952 400th St, Roseau, MN 56751, 218-452-7610

ကီရဲခဲင်လီအိန်ကဒုတဖန် လာအအိးထိန်သးလာ တင်ဟေးအိန်တါအဂါ

ကီရဲခဲင်	လီအိန်ကဒု	တင်အိးထိန်အခါအခါ
Beltrami	ဘရဲမဲကီ (Bemidji) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု (ဘရဲဆုန်, နိန်ဘရဲမဲကီ, နိန်အါး (Lake Irving), မဲးစဲထဲကျါ (Mississippi River) ဒီးစထဲနိန် (Stump Lake) တပ်ပာဆာရဲ)	ထိန်တါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ
Clay	ခလကီရဲခဲင်တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	ထိန်တါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ
Dakota	ဘရဲမုလယာန် (Vermilon) ကစါကျါတင်ယုထိန်သုန်ညါ, တင်ဟေးကသုန်မုာ်ဖုး ဒီး WMA	ထိန်တါ ဒုန်စဲဘာန် 16 - 26
Dodge	ချရမး (Claremont) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	တင်လူအေးထိန်တါ
Douglas	အဲဒ်စဲ ဝုလ် (Evansville) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	တင်လူအေးထိန်ဒုန်ထဲ ထိန်တါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ
Freeborn	မီးစကီန် (Moscow) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	တင်လူအေးထိန်တါ
Isanti	အဲလဲစဲး (Elizabeth) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု ကျာမဲ (German) နိန်တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	ထိန်တါအခါအခါဆဲ ဒီးသးစါ တင်ပာဆာရဲမုာ်သးကီးတင် ထဲလာ တင်လူအေးတင်/တင်နိန်လီတင် တင်တင်ကျါလဲတင်ပာဆာရဲတင်မုာ်အပူမီး
Martin	မးဘးဝဲ (Mud Bardwell) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	တင်လူအေးထိန်တါ အိးကထိဘာန် 12 သီ - ဒုန်စဲဘာန် 26 သီ
	ဖီး(ခစ)နိန် (Fox Lake) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	တင်လူအေးထိန်တါ နိန်ဝုဘာန် 25 သီ - ဒုန်စဲဘာန် 26 သီ
Nobles	အီခဒါ (Ocheda) နိန် တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	သးစါတင်လူအေးထိန်ဒုန်ထဲ နွံကတင်နီသုဘျု ထီသတါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ, ဒုန်စဲဘာန် 7 - 26 သီ
Olmsted	ရိန်ခဲးစထာန် (Rochester) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	ထိန်တါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ
Steele	ရဲခဲး (Rickert) ထိန်ဒုန်ထဲလီအိန်ကဒု, ဘရဲဆုန် မဲရိန်ဘျုလီ (Myron Buelow) ထိန်ဒုန်ထဲ အိန်သဒါအလီ WMA တပ်ဘာန်	ထိန်တါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ
Stevens	ဟါစတေးစလူး (Harstad Slough) ထိန်ဒုန်ထဲလီအိန်ကဒု	ထိန်တါအခါအခါဆဲ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ
Watonwan	စတူဂျီ (Saint James) တင်လီကွဲလီအိန်ကဒု	တင်လူအေးထိန်တါ စဲးပတုဘာန် 1 - 15 သီ, 21 - 22 သီ

တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤဆှၢကၤယၢ်အီၤတဖၣ်

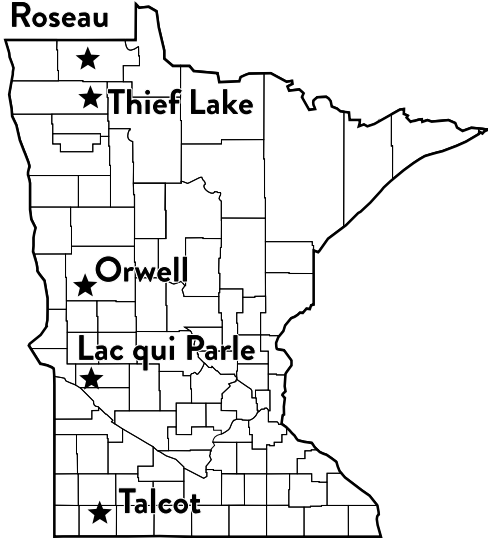
တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤဆှၢကၤယၢ်အီၤ (CHZ) တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢတဖၣ် ဆီတလဲတၢ်လဲအသး ဒ်သးကဒုး နံၣ်ဖျါထီၣ်ပုၤဟးခးတၢ်တဖၣ် အတၢ်စူးကါစၢၤလီၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. CHZ ဖဲရိၣ်ခွဲးစထၢၣ် (Rochester) န့ၣ် တၢ်ထူးထီၣ်ကွံာ် အၤ လံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲထဲးခီးနီၣ်(Talcot Lake) ဒီး လးခံၣ်ဖၢ (Lac qui Parle), တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၤအကျဲ လၢ တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အီၤတဖၣ် အနီၣ်ဂံၢ်လၢ တၢ်မၤစၢၤလီၤအီၤန့ၣ် တၢ်ကရဲၣ်သဲကတီၤယၢ်အီၤလၢ တၢ်လီၤကွဲးလီၤအိၣ်ကဒုးအိၣ်စဲဘူး လီၤသးတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤအဆၢဖဲသးနီၣ် (Thief Lake) CHZ န့ၣ် တၢ်ဘျီက့ၤအီၤတဖၣ် ဒီး CHZs ဖဲအိၣ်ဝဲ (Orwell) ဒီး ရိၣ်ခွဲးစထၢၣ်ထံကျိ (WMAs) န့ၣ် တၢ်တဆီတလဲအီၤတဖၣ်.

တၢ်တြီၤယၢ်ထီၣ်ရီၤတဖၣ်

တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢလၢလၢ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်စူးကါဟံၣ်လီၤအီၤဆူ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၤအကျဲ လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အီၤတဖၣ် လၢ တၢ်လီၤကွဲး လီၤအိၣ်ကဒုးတဖၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤဆှၢကၤယၢ်အီၤတဖၣ်အပူၤ ဖဲရိၣ်ခွဲး စထၢၣ်ထံကျိ, သးနီၣ်, အိၣ်ဝဲ, လးခံၣ်ဖၢ, ဒီး ထဲခီးနီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢအဂၤတဖၣ် လၢတၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၤအ ကျဲတဖၣ်အဂီၢ် ဖဲလးခံၣ်ဖၢ, ထဲခီးနီၣ် ဒီးသးနီၣ်န့ၣ် တၢ်ယုထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢ လၢ်ကဘျဲးပုၤလၢခံတဘျီအပူၤ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤလူၤခးတၢ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်စူးကါ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၤအကျဲ လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အီၤတဖၣ် လၢ တုၤဆိ, န့ၢ်ဆိ အကျိအကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ဟံၣ်ပတုၢ်သိလုၣ်အလီၤ လၢအအိၣ်ဖဲ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ လၢတၢ်ပၤဆှၢကၤယၢ်အီၤ ဒီးတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤ တဖၣ်အပူၤ ပုၤဟံၣ်ပတုၢ်သိလုၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံးန့ၢ်တၢ်လီၤ တသ့နီၣ်တဂၤဘၣ်. ဒီးစးထီၣ်လၢ မုၢ်နၤဒီ 10 န့ၣ်ရံၣ် တုၤဆူဂီၤဒီ 5 န့ၣ်ရံၣ်ပုၤဟံးန့ၣ်စူးကါ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၤအကျဲ တသ့စ့ၢ်ကီးနီၣ်တဂၤဘၣ်.
- ထီၣ်ရီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢတဖၣ် လၢတၢ်မံၤလၢ်တၢ်ပၤတၢ်ဆှၢလီၤကဝီၤတဖၣ် ဒီး ကီၢ်စဲၣ်တၢ်လီၤကွဲးလီၤအိၣ်ကဒုးတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ် ဘၣ်ထွဲဘၣ်ယးဒီး ပုၤလူၤခးတၢ်ဖိတဖၣ် လၢအစူးကါ ဒဲခိးခးတၢ်လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလူၤခးတၢ် ဖိတဖၣ်ကဘၣ်လူၤဟံၣ်မၤထွဲစ့ၢ်ကီး ထီၣ်ဒုၣ်ထံ ဒီးထီၣ်ရီၤ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲကမ္ဘၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ် လၢအအိၣ်လၢ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ လၢတၢ်ပၤဆှၢကၤယၢ်အီၤတဖၣ် မ့တမ့ၢ် ဖဲတၢ် ဟံၣ်ပတုၢ်သိလုၣ်အလီၤတတီၤတီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤလၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အီၤလၢ ဒီတနုၤကျၢၤတၢ်စူးကါအဂီၢ် ဖဲလီၤကဝီၤလၢ တၢ်ပၤတၢ်ဆှၢအီၤတဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ် ပုၤဟံၣ်တုၢ်တၢ်ကမ့ၢ်, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိက့ၢ်ဂီၤဒွဲ, မ့တမ့ၢ် ထီၣ်အဆူၣ်အံၤ တသ့ဝဲနီၣ်တဂၤဘၣ်.

တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်လၢ တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အီၤလၢ တၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုၣ်ထံအဂီၢ်

- ဖဲကမျာ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်အပူၤ တၢ်လူၤခးဆၢဖဲကီၢ်ဖိတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တခါလၢ်လၢ်အပူၤန့ၣ်, ပုၤစူးကါ မ့တမ့ၢ် ပၤယၢ်သံး ဧၤကံၤတၢ်တၢ်တၢ်.

လးခိၣ်ဖၢ (Lac qui Parle) တၢ်လီၢ်ကွဲၤလီၢ်အိၣ်ကဒု (ခဲပဲၣ်ဝဲၣ် (Chippewa) ဒီးလးခိၣ်ဖၢ ကီၢ်ရၣ်တဖၣ်)

လးခိၣ်ဖၢ (Lac qui Parle) တၢ်လီၢ်ကွဲၤလီၢ်အိၣ်ကဒု (ခဲပဲၣ်ဝဲၣ် (Chippewa) ဒီး လးခိၣ်ဖၢ ကီၢ်ရၣ်တဖၣ်) ထံတၢ်လူၤ ခးထီၣ်ဒုၣ်ထံဖဲ တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၢ်အကျဲၤ လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဧၤ စးထီၣ်လၢအိၣ်ကထိၣ်ဘၣ် 17 သီ ပါၢ် တၢ်လူၤ ထီၣ်တၢ်အခူအခါအကတၢ်. တၢ်ခးထီၣ်ဖဲလံၣ်ဖဲတၢ်မံၤလၢ်ဖဲ တၢ်အတမ့ၢ်ဘၣ် ထီၣ်ဒုၣ်ထံန့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်အိၣ် စးထီၣ်လၢ လါ အိၣ်ကထိၣ်ဘၣ် 12 သီ ပါၢ်တၢ်လူၤ လါနီၣ်ဝုဘၣ် 30 သီ တၢ်သ့ဘၣ်. တၢ်ခးထီၣ်ဖဲလံၣ်ဖဲတၢ်မံၤလၢ်ဖဲ ဟံၣ်ဃုာ်ဒီး ဆိကဆိ အမံၤန့ၣ် လၢကျဲၤအကတၢ်တၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခွဲးအိၣ်ဖဲတၢ်အခူအခါတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်သးအခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်လူၤခးတၢ်ဟံၣ်န့ၣ်တၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခွဲးစ့ၢ် ကိးအိၣ်ဖဲ လီၢ်အိၣ်ကဒုအံၤန့ၣ်လီၤ.

ထဲးခိးနီၣ် တၢ်လီၢ်ကွဲၤလီၢ်အိၣ်ကဒု (ဒီးတၢ်တူၤ ကီၢ်ရၣ်)

ထဲးခိးနီၣ် တၢ်လီၢ်ကွဲၤလီၢ်အိၣ်ကဒုန့ၣ် တၢ်အိးထီၣ်အိၣ်လၢ တၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုၣ်ထံအဂီၢ် ဖဲတၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၢ်အကျဲၤလၢ တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အိၣ်တဖၣ်အပူၤ ထံခဲန့ၣ်ထီၣ်တၢ်အခူအခါအကတၢ်ဧၤန့ၣ်လီၤ.

- စးထီၣ်လၢ မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ် ဩး ကျဲၤမုၢ်ဒိၣ် 62 အ 1.5 အမံးလၢ ဒီး အကျဲၤအလိၤတကပၤ လၢ ထဲးခိးနီၣ် ထီၣ်ဒုၣ် ထံလီၢ် အိၣ်ကဒု အကလံၤစိးတၢ်လီၢ်အဆၢဒိတဘိ (ဖဲ ဒိတၢ်ဝုး (Cottonwood) ကီၢ်ရၣ် တၢ်အကျဲၤလၢမုၢ်န့ၢ်တကမၤ ဒီး ကီၢ်ရၣ်ကျဲၤမုၢ်ဒိၣ် 7 လၢမုၢ်ထီၣ်တကမၤ အဘၣ်စၢၤ) န့ၣ် တၢ်တြီၤဃာ် တၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုၣ်ထံ ကိးမံၤဒီးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ပးဃာ် တၢ်လူၤခးထီၣ်ဒုၣ်ထံ ဖဲထဲးခိးနီၣ် ထီၣ်ဒုၣ်ထံလီၢ်အိၣ်ကဒုန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်, ပုၤတဆိၣ်သးမးတဖၣ် အခးဝဲ ထီၣ်ဒုၣ်ထံ ဖဲတြီၤလူၤခးတၢ်မံၤလၢ်အလီၢ်အကျဲၤ လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ယၢ်အိၣ်တဖၣ်အပူၤသ့လီၤ.

သံးနီၣ် တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤဆၢကၢၤယၢ်အိၣ်

သံးနီၣ် တၢ်လူၤခးတၢ်မံၤလၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤဆၢကၢၤယၢ်အိၣ် အတၢ်လီၢ်အဆၢန့ၣ် အတီတလဲဝဲ တစဲးလီၤ. တၢ်တီၣ်ထီၣ် တၢ်ပနီၣ်တဖၣ် ဖဲလီၢ်ကဝီၤလၢအဆိတလဲသးတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီ စနီၣ်ထီၣ်တၢ်အခူအခါ

(တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤထီၣ်တၢ်ကပီၤခိၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ)

မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ် တီၢ်ကျဲၤလၢ ကဟံၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤထီၣ်တၢ်ကပီၤခိၣ် တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢ လါဖျၢ် ဩၤအါရဲၤ, လါမာ်ရူး ဒီး လါအုၤဖျၢ် 2025 အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤဘၣ်တၢ်စးထီၣ်မၤကွၢ်အိၣ် ဒ်သိးတၢ်ကမၤ စုၤလီၤ စနီၣ်ထီၣ်တၢ်တဖၣ်အတၢ်ဟံၣ်အါထီၣ်အသး ကိၢ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤ လၢအမၤပျဲၤမၤဖုး အဝဲသ့ၣ်အအိၣ်တုးတၢ်မူတၢ်မဲတၢ်ဟီၣ် ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤဟံၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်ကိးဂၤ ကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤ ထီၣ်တမကကပီၤခိၣ် တၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခွဲးတမံၤဖဲ အလူၤဃုမၤန့ၢ် ထီၣ်တၢ်ကပီၤခိၣ်တဖၣ် အခါန့ၣ်လီၤ.

ကီရီစာဖိုင်တင်သိပ်တင်ဘျာတဖန်အတင်ဂ့ၢ်ကျါတံာ်

တမ့ၢ်ထဲကီရီစာဖိုင်တင်သိပ်တင်ဘျာတဖန်ဘၣ်, ကီရီစာဖိုင်တင်သိပ်တင်ဘျာလၢတဖန်အံၤ တၢ်စူးကါစ့ၢ် ကီးအီၤလၢတၢ်မၤန့ၢ်တၢ်, တၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်, တၢ်စိာ်ဆၢတၢ် ဒီးတၢ်ဟံးဖျိၣ်ထီၣ်သးလီၤသးကျဲ ဆဲးဆဲးဖိတဖန်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖန်အံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကျါတံာ်တမံၤလီၤ. ပုၤလူၤခးတၢ်မၤလၢဖိကိးဂၤ ကြးဃုထီၣ် တၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်လၢ ကီရီစာဖိုင်တင်သိပ်တင်ဘျာ နီၢ်နီၢ်တဖန်အံၤအပူၤ လၢအပျဲဖဲ Title 50, Code of Federal Regulations, Part 20 န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိပ်တင်ဘျာ လၢအ ဃးဆူညါအဂၤတဖန် ကဘၣ်ထွဲဒီး ထံကီၢ်တၢ်မၤလၢလီၤအိၣ်ကဒု ဒီးကီၢ်စဲၣ်တၢ်မၤလၢတၢ်ပၤဆၢ ရဲၣ်ကျဲလီၢ်ကဝီၤတဖန် ကဘၣ်ထွဲဒီးထံကီၢ်တၢ်မၤလၢလီၤအိၣ်ကဒု ဒီးကီၢ်စဲၣ်တၢ်မၤလၢတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲလီၢ်ကဝီၤတဖန် လၢ အအိးထီၣ်အသးလၢ ကပျၢၢ်တၢ်လူၤခးတၢ်မၤလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လူၤခးတၢ်မၤလၢအကျိၤအကျဲလၢအတဖိးဒီးသဲသးတဖန်

တသ့ဝဲဒၣ်လၢနကလူၤခး ထီၣ်ဒုၣ်ထံသးလီၤသးကျဲ-

- ဃုာ်ဒီး ထု, ပျံၤကီၤ, ပုၤ, ကျဲရဲးဖျၢၣ်, ကျဲဖျၢၣ်ဖိ, ဆူးဘၢၣ်ကျိ (swivel gun), ကျိဘိးကံာ် ဒိၣ်န့ၢ်ဒီး 10 ကွး(က့), ကျိ ဘိးကံာ်ဖးဒိၣ် (punt gun), လီဆၢဒၣ်ကျိ, ကျဲစဲး, တခွဲကန့ၣ်, တၢ်စုာ်, ကသံၣ်မူၤဘျီ, တ.လၢအပိးဖိထီၣ်သ့ မ့တ မ့ၢ် တၢ်မၤတဖုၤတပျၢၢ်တၢ်.
- လၢတလၢလီၤဘျာၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢအတထီၣ်ဖိအါအါ လၢအဟံးခူသ့ၣ်န့ၣ်လၢ ထံးဖဲဒိၣ်အဖီလၢ.
- လၢ စဲးချဲ မ့တမ့ၢ် ကဘီၤယၢ်, တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ နမၤသံဃာ်စဲး မ့တမ့ၢ် ထူးထီၣ်က့ၤယၢ်လၢၣ် ဒီးကဘီၤအံၤတလဲၤအသးလၢ ဘၣ်.
- ဒီဖျိစူးကါ ထီၣ်အမူတဖန် ဒ်တညီၣ်တဖန်အသိး.
- ဒီဖျိစူးကါ ထီၣ်ကိးအသိၣ် မ့တမ့ၢ် အကလုာ် လၢပုၤဖျိဃာ်အီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်လူၤမၤဒီး ထီၣ်ကိးအသိၣ်ဒီးတၢ်ကလုာ်တဖန်.
- ဖဲန့ၣ်ဒီးကျိချဲတမံၤမၤလၢ အတမ့ၢ်ဘၣ် ကျိချဲလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်စုာ်တၢ်ပျၢၢ်. ကျိချဲလၢ တၢ်ပျဲဟ့ၣ်ခွဲး အီၤတဖန် အစရီ န့ၣ် တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤသ့ဖဲ - fws.gov/story/2022-04/nontoxic-shot-regulations-hunting-waterfowl-and-coots-us
- ဒီဖျိကျိဘိးကံာ်တမံၤ လၢအအိၣ်ဒီးအသ့ၣ်အါန့ၢ်ဒီးသၢဖျၢၣ်, မ့တမ့ၢ် ဘၣ်သၢပျၢၢ်လၢ နဆိးဃာ်အီၤဒီး တၢ်အသးအကံာ်မၤ ပုၤတၢ်ပူၤ (filler) 1 က့ လၢတၢ်သးကွံာ်အီၤညီၣ်တသ့.
- လၢမ့တမ့ၢ် ဒီဖျိ, တၢ်မၤစၢၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်စူးကါ ကယံၢ်မ့ၢ် မိၣ်တၢ်သိလ့ၣ်, သိၣ်လ့ၣ်လဲၤတၢ်လၢခိ, မ့တမ့ၢ် ကဘီၤယူၤ (နမ့ မ့ၢ်ပုၤလၢ အနီၢ်ခိအဖီလၢဟူးဂဲၤတသ့ မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီး ဒိၣ် 1 ဒီ မ့တမ့ၢ် ခိခိလၢန့ၣ်, နခးတၢ်လၢ ကါလၢအအိၣ်ဂၢၢ်တ ပာ် မ့တမ့ၢ် သိလ့ၣ်အဂုၤဂၤလၢဘၣ်တၢ်နီၣ်အီၤလၢမိၣ်တၢ် လၢအအိၣ်ဂၢၢ်တပာ်တဆိအလီၤသ့လီၤ).
- ဒီဖျိ ဟံလီၤတၢ်အဆၢ မ့တမ့ၢ် အိၣ်လၢ တၢ်လီၤလၢတၢ်ဟံလီၤတၢ်အဆၢအပူၤ မ့တမ့ၢ် အဖီခိၣ် ဖဲပုၤတဂၤသ့ၣ်ညါဝဲ မ့တ မ့ၢ် ကြးသ့ၣ်ညါဝဲလၢ တၢ်လီၤအံၤန့ၣ် တၢ်ဟံလီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟံလီၤတၢ်လဲ တၢ်အဆၢ. တၢ်လီၤလၢတၢ်ဟံလီၤတၢ်အဆၢ တတီၤန့ၣ် တၢ်ဆိကမိၣ်အီၤဒ် ဘၣ်တၢ်ဟံလီၤန့ၣ်တၢ်အဆၢ အသီ 10 ဖဲတၢ်သးကွံာ် တၢ်အဆၢဝဲၤအလီၤခိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် တၢ်ဟံပနီၣ်

ပုၤဟံးန့ၢ် ထီၣ်သးလီၤသးကျဲလၢပုၤလူၤခးအီၤတဖန် လၢအမဲရကကီၢ်စာဖိုင်အပူၤ အါန့ၢ်ဒီး တၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ်ဟံပနီၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် တၢ်ဟံပနီၣ်ခဲလၢဟံဖျိၣ်တသ့နီတဂၤဘၣ်.

ဟံးနွံဒီးနွံဘဉ်တၢ် တၢ်ဟ်ပနီၣ် ဖဲပုၤလူၤခးတၢ်အဆၢကတီၢ်

ပုၤဟံးနွံ မ့တမ့ၢ် စီၣ်ဆၢ ထီၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤလၢပုၤလူၤခးလီၤကွဲၤအိၣ်တဖၣ်, တၢ်မၤပနီၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်တမၤပနီၣ်ဃာ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဖဲ မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်လီၤလၢ တၢ်မၤန့ၢ်အိၣ်အဘျဉ်စၢၤ ဒီး (a) ဖဲအမိထီၣ်ကါ မ့တမ့ၢ် ခိခိၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအကျိၤအကျဲၤတမံၤမံၤ; မ့တမ့ၢ် (b) ဖဲအနီၣ်ကစၢ်ဟီၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤလၢအလဲၤအိၣ်ဝဲတစီၤတလီၢ်; မ့တမ့ၢ် (c) လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဖဲ ပုၤကွၢ်ထွဲဒီး သဒၢ ထီၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ်; မ့တမ့ၢ် (d) ဖဲလံာ်တၢ်စး မ့တမ့ၢ် (e) ဖဲညီၣ်တၢ်လီၤလၢပုၤဟံးနွံဘဉ်တၢ်, အါန့ၢ်ဒီးတန့ၢ်ဘဉ်တန့ၢ် တၢ်ဟ်ပနီၣ်အိၣ်တသ့ဘဉ်.

တၢ်မၤသံမၤလၢဂီၢ်ကလီၢ် (WANTON WASTE)

နကဘဉ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢလီၤလီၤလၢ ကဟံးနွံကဒါက့ၤ ထီၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ် လၢနမၤသံ မ့တမ့ၢ် မၤဘဉ်ဒိအိၣ် ဒီး ဟံးထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢနတၢ်ဟံးနွံဒီးနွံဘဉ်တၢ်နီၣ်နီၣ်အပူၤ ဖဲနခးထီၣ်အခါန့ၢ်လီၤ. ကယဲၢ်မ့ၢ်ထီၣ်လၢဘဉ်ဒိလၢ နဟံးနွံကဒါ က့ၤအိၣ်တဖၣ်န့ၢ် နကဘဉ်မၤသံကွဲၤအိၣ်တဘျီဃီ ဒီးဂံၢ်ဒွဲးအိၣ်လၢတန့ၢ်ဘဉ်တန့ၢ်ဟံးနွံဒီးနွံဘဉ်တၢ်အပူၤန့ၢ်လီၤ. ဖဲအိၣ်လၢ တၢ်လူၤခးတၢ်အလီၢ်အခါ, ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ် ကဘဉ်အိၣ်ဒၣ်လၢ နဟံးနွံဒီးနွံဘဉ်တၢ်နီၣ်နီၣ်အပူၤလီၤ. နထီၣ်တဖၣ်န့ၢ် တၢ် မၤပနီၣ်အိၣ်ဂ့ၢ်ဘဉ်ဘဉ်ဝံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တဝံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဖဲနအိၣ်လၢတၢ်လူၤခးတၢ်အလီၢ်အခါန့ၢ် နဟ့ၣ်လီၤအဝဲသ့ၣ်ဆူပုၤအဂၤတဂၤ တသ့ဘဉ်.

တၢ်မၤပနီၣ်ဃာ်တၢ်

နဟံးလီၤ မ့တမ့ၢ် ဟံးတၢ် ထီၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ် လၢတၢ်လီၤတတီၤတီၤ မ့တမ့ၢ် လၢပုၤအဂၤ အတၢ်ပၤဃာ်အပူၤတသ့ဘဉ်. ဘဉ်ဆၣ်, ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ နမ့ၢ်မၤပနီၣ်ဃာ်အိၣ် အိၣ်ဒီး နစုဆဲးပနီၣ်, လီၤအိၣ်ဆိးထိး, ထီၣ်အနီၣ်ဂံၢ် ဒ်အကလုာ်အိၣ်ဝဲအသိး ဒီးမုၢ်နီၣ်လၢ နမၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်န့ၢ် တၢ်အံၤသ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

တၢ်မၤစူးဖိၣ်ရိဖိၣ်ထီၣ်

နလူၤခး ထီၣ်ဖဲသုးလီၤသုးကျဲၤ လၢတၢ်မၤဖိၣ်အိၣ်, တၢ်နီၣ်ဟးထီၣ်ကွဲၤအိၣ်, တၢ်မၤစူးဖိၣ်ရိဖိၣ်အိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤကတၢထီၣ်အိၣ် တဖၣ် လၢသိၣ်လုၣ်လဲၤတၢ်ဒီးစဲး မ့တမ့ၢ် ကဘီဃာ် တသ့ဘဉ်.

တၢ်ကတၢ်ကတီၢ်ထီၣ်

တချုးနစီၣ်ကွဲၤအဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်ခးတၢ်အလီၢ်အကျိၤအပူၤန့ၢ် နကတၢ်ကတီၢ် ထီၣ်ဖဲသုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ် (ထီၣ်လွံၤတပၣ်ဘဉ်) လၢဂံၢ်လၢဂံၢ်ဆုၣ်တသ့ဘဉ်. ကွၢ်လံာ်ကဘျီးပၤ 13 တက့ၢ်.

တၢ်မၤကမ့ၢ်တၢ်ခိမံၤခဲကပၤ

တၢ်လုၣ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ကီၢ်စၢ်ဖိၣ် ထီၣ်ဖဲသုးလီၤသုးကျဲၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျီန့ၢ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ်လုၣ်သ့ၣ်ခါပတၢ် ကီၢ်စိၣ်တၢ်သိၣ် တၢ်သီ တၢ်ဘျီတဖၣ်လီၤ.

ထီၣ်လၢတၢ်ဒိသဒၢဃာ်အိၣ်တဖၣ်

ကီၢ်စၢ်ဖိၣ်သဲးစး ငြိၣ်ဃာ်ဝဲ တၢ်မၤသံ ထီၣ်ဖဲဒိၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတဖၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျိၤအါအါအဂီၢ်

ကီၢ်စၢ်ဖိၣ် တၢ်လူၤခးထီၣ်ဖဲသုးလီၤသုးကျဲၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျီတဖၣ်န့ၢ် ပုၤဒီးန့ၢ်အိၣ်သ့ဝဲ 50 CFR တၢ်နီၤဖး 2၀ အပူၤ သ့န့ၢ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ် ဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်လူၤခးထီၣ်ဒၣ်ထီၣ်ဒီးသဲးအံၤန့ၢ်, ဆဲးကျိးဆဲးကျိၤဘဉ် Division of Law Enforcement, U.S. Fish and Wildlife Service, 5600 American Blvd. W, Suite 990, Bloomington, MN 55437- 1458 တက့ၢ်. လီၤတံစိ - 612-713-5320.

ထံကီၢ်တၢ်မံၤလၢလီၤအိၣ်ကဒု အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျီလီၤဆိတဖၣ် ဘဉ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကလီၤဆိဒီး ကီၢ်စိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ် သီတၢ်ဘျီတဖၣ်လီၤ

ဘဉ်ထွဲဒီးတၢ်လီၤလၢနအိၣ်ဒီးလဲၤခးတၢ်အဂီၢ်န့ၢ် ဝံသးစုၤဃုထီၣ်န့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢ လီၤအိၣ်ကဒုအံၤ အတၢ်လူၤခးတၢ်မံၤ လၢ တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျီလီၤဆိတဖၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် ဟံးပုၤယံၤကျိၤအံၤအခိၣ် ဒ်သိးကယုထီၣ် လီၤအိၣ်ကဒုတခါစုၣ်စုၣ်အဟံးယံ မသန့ဖဲ fws.gov

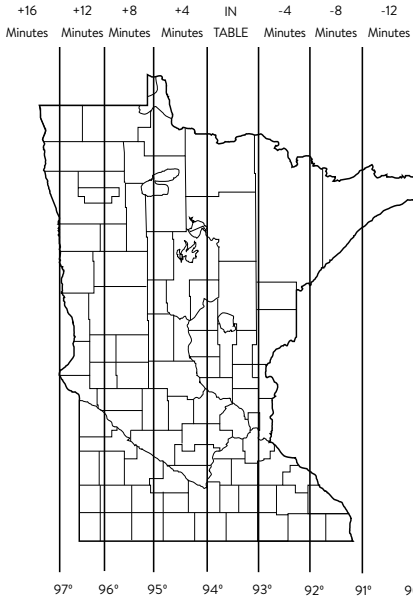

တၢ်ခးတၢ် အဆၢကတီၢ်တဖၣ်

တၢ်ခးတၢ် အဆၢကတီၢ်တဖၣ်လၢ ထီၣ်ဖိသူးလီၤ သူးကျဲတဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲ တချူးဟဲထီၣ် 1/2 န့ၣ် ရံၣ် ပၢၢ်တုၤ မ့ၢ်န့ၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ, ဘၣ်ဆၣ် ဖဲထီၣ် ဒုၣ်မဲအခူၤ လၢတၢ်ခးတၢ်အဆၢကတီၢ် လၢထီၣ် ဒုၣ်မဲအဂီၢ် စးထီၣ်ဖဲ မ့ၢ်ဟဲထီၣ်တုၤမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ က တီၢ်တပၣ်ဘၣ်.

တၢ်လူၤခးတၢ်မဲလၢ် အဆၢကတီၢ် ဟီၣ်ကစီၤ ခွဲခါန့ၣ် အိၣ်ဖျါဖဲမံၣ်န့ၣ်စိထံၣ်ကီၢ်စဲၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ (စုထွဲ)အပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးမ့ၢ်န့ၣ်လီၤအ ဆၢကတီၢ်တဖၣ် လၢတၢ်ကစူးကါအိၣ်လၢတၢ်လူၤ ခးတၢ်မဲလၢ်အဂီၢ်လၢဟီၣ်ကစီၤအိၣ်လၢ "တၢ် ဟံဖျါရဲၣ်အပူၤ" န့ၣ် အိၣ်ဖျါဝဲဒၣ်ဖဲတၢ်ဟံဖျါရဲၣ် လီၤအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ (စုထွဲ). လၢဟီၣ်ကစီၤ အ ဂၤတဖၣ်အဂီၢ်, ထၢန့ၣ်အါထီၣ်မ့တမ့ၢ် ထူးကွဲၣ်မံး နံးတဖၣ်လၢ အိၣ်ဖျါဖဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအံၤအဖီခိၣ်ဆူ တၢ်ဆၢကတီၢ်တဖၣ်လၢ အအိၣ်ဖျါလၢတၢ်ဟံဖျါ ရဲၣ်လီၤအံၤအပူၤတက့ၢ်.

ဂံၢ်ထံးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ- U.S. Naval Observatory

သိးထီၣ်အီၤတက့ၢ်.

ထံခိၣ်နိကျါတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ် လီၤအူးလၢထီၣ်ဒုၣ် ချဲတဘျီအဖီလၢ် ဒီးဒူးကဲထီၣ်ချဲလီၤတကျါတၢ် ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး အါန့ၢ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢ ကျိတၢ်ဘၣ်ဖူးဘၣ်ပျီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်လၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ကစီၣ်အကလီဘၣ်ထွဲဒီး ထီၣ်ဒုၣ်ချဲ တၢ်ပူၤဖျါးဘၣ်ဘၢအဂီၢ် ဆဲးကျိးဘၣ် မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ် DNR တက့ၢ်. ဆဲးကျိး 888-MINNDNR မ့တမ့ၢ် ဆုၢ်အံၤမုၢ်လဲဆူ info.dnr@state.mn.us

mn DEPARTMENT OF NATURAL RESOURCES

မိုးဟဲထီၣ်/မိုးန့ၣ်လီၤ အတၢ်ဟံၣ်ဖျါရဲၣ်လီၤ

သန့ၤထီၣ်သးလၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲအစီၣ်ခိၣ်, တၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဖျါလၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါရဲၣ်လီၤအံၤအပူၤတဖၣ်
န့ၣ် လီၤဆီဝဲဒၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဘၣ်ထွဲဒီးန့ၣ်လီၤကဝီၤအဂီၢ် ကွၢ်လၢအိၣ်လဲၣ်

www.dnr.state.mn.us/sunrise-sunset

မိုးန့ၣ်	စဲးပတုဘၢန့ၣ် ဂီၤခိ မိုးဟဲထီၣ်	စဲးပတုဘၢန့ၣ် ဟါခိ မိုးန့ၣ်လီၤ	အိးကထိ ဘၢန့ၣ် ဂီၤခိ မိုးဟဲထီၣ်	အိးကထိ ဘၢန့ၣ် ဟါခိ မိုးန့ၣ်လီၤ	ခိၣ်ဝဘၢန့ၣ် ဂီၤခိ မိုးဟဲထီၣ်	ခိၣ်ဝဘၢန့ၣ် ဟါခိ မိုးန့ၣ်လီၤ	ဒိၣ်စဲဘၢန့ၣ် ဂီၤခိ မိုးဟဲထီၣ်	ဒိၣ်စဲဘၢန့ၣ် ဟါခိ မိုးန့ၣ်လီၤ
1	6:35	7:51	7:11	6:54	7:51	6:02	7:31	4:33
2	6:36	7:49	7:12	6:52	7:52	6:00	7:32	4:33
3	6:37	7:47	7:13	6:51	6:54	5:00	7:33	4:33
4	6:38	7:45	7:14	6:49	6:55	4:58	7:34	4:32
5	6:39	7:44	7:16	6:47	6:57	4:57	7:35	4:32
6	6:41	7:42	7:17	6:45	6:58	4:55	7:36	4:32
7	6:42	7:40	7:18	6:43	7:00	4:54	7:37	4:32
8	6:43	7:38	7:19	6:41	7:01	4:53	7:38	4:32
9	6:44	7:36	7:21	6:40	7:02	4:51	7:39	4:32
10	6:45	7:34	7:22	6:38	7:04	4:50	7:40	4:32
11	6:47	7:32	7:23	6:36	7:05	4:49	7:41	4:32
12	6:48	7:30	7:25	6:34	7:06	4:48	7:42	4:32
13	6:49	7:28	7:26	6:32	7:08	4:47	7:43	4:32
14	6:50	7:27	7:27	6:31	7:09	4:46	7:44	4:32
15	6:51	7:25	7:28	6:29	7:10	4:45	7:44	4:32
16	6:53	7:23	7:30	6:27	7:12	4:44	7:45	4:32
17	6:54	7:21	7:31	6:25	7:13	4:43	7:46	4:33
18	6:55	7:19	7:32	6:24	7:14	4:42	7:46	4:33
19	6:56	7:17	7:34	6:22	7:16	4:41	7:47	4:33
20	6:57	7:15	7:35	6:20	7:17	4:40	7:48	4:34
21	6:59	7:13	7:36	6:19	7:18	4:39	7:48	4:34
22	7:00	7:11	7:38	6:17	7:20	4:39	7:49	4:35
23	7:01	7:09	7:39	6:16	7:21	4:38	7:49	4:35
24	7:02	7:08	7:40	6:14	7:22	4:37	7:50	4:36
25	7:03	7:06	7:42	6:12	7:24	4:36	7:50	4:37
26	7:05	7:04	7:43	6:11	7:25	4:36	7:50	4:37
27	7:06	7:02	7:44	6:09	7:26	4:35	7:51	4:38
28	7:07	7:00	7:46	6:08	7:27	4:35	7:51	4:39
29	7:08	6:58	7:46	6:07	7:28	4:34	7:51	4:39
30	7:09	6:56	7:48	6:05	7:30	4:34	7:51	4:40
31			7:50	6:03			7:51	4:41

ဆဲးကျိုးဘဉ်ပှတက့ၢ်
ပှတဲကျိုးထံတၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကစံးဆၢနတၢ်သံက့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

လဲးစ့ၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်မံၤ ဒီးတၢ်ဆဲးလီၤမံၤ - မုၢ်ဒိၣ်ထံးပှၤ-မုၢ်ယံၢ်နံၤ ဂီၤ 8 တ့ၤဟါ 4:30 န့ၣ်ရံၣ်.
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤထီၣ်ရီၤ- မုၢ်ဒိၣ်ထံးပှၤ-မုၢ်ယံၢ်နံၤဂီၤ 8 တ့ၤဟါ 6 န့ၣ်ရံၣ်, မုၢ်ယုနံၤ ဂီၤ 8 န့ၣ်ရံၣ် တ့ၤ ဟါ
4:30 န့ၣ်ရံၣ်.

888-MINNDNR (646-6367) မ့တမ့ၢ် 651-296-6157
info.dnr@state.mn.us

mnfishwildlife

mndnr

minnesotadnr

TURN IN POACHERS

24-န့ၣ်ရံၣ် ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူလီတဲစိကျိၤ, 800-652-9093

DEPARTMENT OF
NATURAL RESOURCES

500 Lafayette Road
St. Paul, MN 55155-4040
888-MINNDNR (646-6367) or 651-296-6157
mndnr.gov

မံၣ်န့ၣ်စိထံၣ် DNR န့ၣ်တြီဃာ်ဝဲ တၢ်ကွၢ်မိာ်တၢ် လၢအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်ဖိးစၢၤမၤစၢၤတဖၣ်အပူၤ လၢအသန့ၤထီၣ်အသးလၢ ကလုာ်ဒူၣ်,
ဖဲးဘုၣ်လွၢ်, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, ထံၣ်ဂံၢ်ကီၢ်ထံး, မုၢ်ခွါသ့ၣ်ထံး, ကမ့ၢ်တၢ်တီၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်အိၣ်သး, သးန့ၣ်လၢ, မုၢ်ခွါတၢ်သးစဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်တဆိၣ်
သးမးအစီဒိၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်သီးကတုၤအိၣ်စူးကါ မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ယုာ်မၤသကိးတၢ်လၢ DNR တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် ဒီးတၢ်ဖိးစၢၤမၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်,
ပှတဆိၣ်သးမးတဖၣ် ဃုထီၣ်ဝဲ တၢ်ဆိတလဲမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်တဖၣ် ဒီဖျိ ဆဲးကျိုး DNR ADA Title II ဖိးမဲမ့ဒါဒိၣ် ဝဲ
info.dnr@state.mn.us မ့တမ့ၢ် 651-296-6157 သ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံက့ၢ်သဒိးလၢတၢ်ကွၢ်မိာ်တၢ်အဂီၢ် ပှကြးဆုၢ်အီၤဆူ
Minnesota DNR, 500 Lafayette Road, St. Paul, MN 55155-4049; မ့တမ့ၢ် ကမ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်ဝဲ
ဒါး (Office of Civil Rights) အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. U.S. Department of the Interior, 1849 C. Street NW,
Washington, D.C. 20240.

© 2024, State of Minnesota, Department of Natural Resources.

တၢ်ဖဲကျိုးထုးထီၣ်အီၤ ဒီဖျိစူးကါ တၢ်ဒီးတၢ်လုာ်-မဲၣ်ထံလီၤ. ဝံသးစူး သူကတၢ်အီၤတက့ၢ်.

FAW_0002_25

OFFICE OF THE MINNESOTA SECRETARY OF STATE

REGISTER TO VOTE

www.sos.state.mn.us/elections-voting